

JELENTÉS

**DEÁK FERENC
MEGYEI KÖNYVTÁR**

2009.

BEVEZETŐ

Könyvtárunk 2009. évi krónikáját, tevékenységének összegzését a korábbi évekhez hasonlóan lehetne jellemezni: feszített ütemű, sok feladatot és munkát hozó, de sikerekkel gazdag esztendőt tudhatunk magunk mögött.

Intézményünk tevékenységében továbbra is a hármas alapfeladat ellátása volt a jellemző: nyilvános, kistérségi és megyei szolgáltatásokat nyújtottunk a közönség, a különböző partnerek és felhasználók számára. Emellett kulturális-közösségi színtérként, rendezvényszervezőként is működünk: állandó partnerünk ebben a Keresztury Irodalmi Kör, de Zalaegerszeg városával, a Zala Megyei Múzeumok Igazgatóságával, a Zala Megyei Levéltárral, az Ady Endre Gimnáziummal és a Zrínyi Miklós Gimnáziummal is számos közösen szervezett rendezvényünk volt. Mindenképpen kiemelkedett tevékenységünkben a Zala megye 1000 éves évfordulóját ünneplő rendezvénysorozatban való részvételünk, a megye középiskolásainak szervezett „*Kolontól – Zaláig*” című helytörténeti vetélkedő, illetve a Zrínyi Miklós emlékére meghirdetett szavalóverseny. Bemutattunk több jelentős megyei kiadványt, részt vettünk a „*Szép Zalában születtem...*” hagyományörző pályázat előkészítésében és lebonyolításában, a „*Lengyel szeptember*” zalai eseményeinek szervezésében. A városi könyvtárakkal együttműködve több jelentős projektet bonyolítottunk le: többek között az *Őszi Könyvtári Napok* rendezvénysorozatát, a felnőtt lakosság internethasználati tanfolyamait, amelyeket ma már a falvakra kiterjesztve is szervezünk. Legnagyobb közös vállalkozásunk, a TIOP-1.2.3 kódjelű informatikai fejlesztési pályázat 2009 nyarán kapott „zöld utat”: az öröm mellett nagy gondunk vele, hogy az eredetileg 24 hónapos projektet 15 hónap alatt kell megvalósítanunk, rendkívül nehézkes pénzügyi-lebonyolítási körülmények között. Mindenesetre a fejlesztések elindultak; e sorok írása közben már az is bizonyos, hogy a másik nagyprojekt, a TÁMOP-3.2.4 kódjelű is megvalósul, 2012-vel bezárólag...

Kistérségi szolgáltatásaink köre nem változott, továbbra is 30 településen működtetünk könyvtári szolgáltatóhelyet. Ezek a helyi közösségi művelődés centrumai is: a könyvtári szolgáltatások mellett folyamatosan szervezünk a falvakban rendezvényeket, könyvbemutatókat, gasztronómiai találkozókat, gyermek- és felnőtt irodalmi esteket, lakossági internethasználati tanfolyamokat. Sajnos, az állami részvétel a kistérségi szolgáltatások esetében is visszavonulóban van, ezért szolgáltatásaink színvonalát csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudjuk fenntartani. Az informatikai fejlesztések szerencsére nem a normatívától függenek, így remélhetőleg a tervezett korszerűsítések, a falvak könyvtárainak hálózatba kapcsolása megvalósulhat. Nyilvános könyvtári tevékenységünkben is igyekeztünk tartani a korábbi színvonalat, illetve új területeket is megcéloltunk. A hagyományos könyvtárhasználat további, lassú csökkenését nem lehet megállítani, ám a könyvtárhasználó korosztályok számára lehet újabb szolgáltatásokat, vonzó programokat szervezni. 2009-ben elsősorban az általános- és középiskolás, valamint az idősebb, nyugdíjas korosztályokat kerestük ajánlatainkkal, programjainkkal – a középiskolákkal egyre erősebb és változatosabb kapcsolatokat tudunk kialakítani, amelynek fontosságát talán nem is kell hangsúlyozni, hiszen a legfogékonyabb, egyben legsérülékenyebb korban lévő generáció neveléséről van szó. Az idősebbek felé pedig azért kell fordulnunk, mert egy folyamatosan gyarapodó, a rendszeres munkából már kimaradó, de aktív, tevékenységet kereső társadalmi csoportot alkotnak, akik számára a kulturális-közösségi tevékenység sok örömet, hasznot hozhat.

Gazdálkodásunk nagyon feszített volt: a sikeres működés érdekében igen sok helyről származó forrást kellett megszerezni, felhasználni és elszámolni. Ez egyrészt örvendetes, mert sokféle célra tudtunk pénzt fordítani (az eredeti költségvetésünket kb. 20 százalékkal növeltük meg), viszont a gazdasági ügyeket bonyolító személyzetre, a könyvtár vezetésére ez szinte elvisel-

hetetlen terheket rótt, a munkaidő betartása, a szabadságok jogszabály szerinti kiadása gyakorlatilag lehetetlen volt.

Mіндеzt egybevetve, úgy tűnik, hogy jól alakult a 2009-es esztendő, és megalapozta a további évek fejlődését. Csak tudjuk fenntartani.

Zalaegerszeg, 2010. március 23.

ÁLLOMÁNYALAKÍTÁS ÉS -FELTÁRÁS

Az állományalakító- feldolgozó csoport összetételében és munkavégzésében a 2009-es év folyamán változások történtek; év közben gyermekgondozási szabadságáról visszatért egy munkatársunk 4 órás foglalkoztatásban, majd év végére 4 főben stabilizálódott a csoport létszáma.

A munkatervben meghatározott szerzeményezési és feldolgozási feladatokat teljesítettük: folyamatosan vásároltunk, elvégeztük a beérkezett dokumentumok integrált rendszerünkben történő feldolgozását, analitikus feltárását.

A tárgyi és technikai feltételekben változás nem történt. Folyamatosan figyelemmel kísértük a TextLib integrált rendszer módosításait, megismerve és frissítve legújabb verzióit. Az év végén teszt üzemmódban kezdtük el használni a TextLib windows-os változatát. A használat során fellépő hiányosságokat jelezzük a rendszergazda felé, aki egyeztet a rendszer üzemeltetőivel.

A csoport munkájában ebben az évben is többletfeladatot jelentett a mozgókönyvtári tevékenység rá eső része, vagyis a könyvek és a nemhagyományos dokumentumok állományba vétele és feldolgozása. Az alábbi táblázat a *könyvek* beszerzésének megoszlását mutatja.

	Darab	Forint
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	3.179	5.874.548
Zala-KAR Tértési Innovációs Társulás	473	790.238
Zalaegerszeg és Tértése Többcélú Kistérségi Társulás	1.520	1.630.285
Pacsa Kistérségi Társulás	746	1.233.923
Összesen	5.918	10.529.000

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár tulajdonába került 3.179 darab könyv 5.874.548 forint értékben; a Zala-KAR kistérség rendelkezési állományába 473 darab könyv 790.238 forint értékben, a zalaegerszegi kistérség rendelkezési állományába 1.520 darab könyv 2.630.285 forint értékben, míg a pacsei kistérség rendelkezési állományába 746 darab könyv 1.233.923 forint értékben.

Az állománygyarapító- és feldolgozó csoport munkatársai így az év során összesen 5.918 darab könyvet szerzeményeztek és dolgoztak fel 10.529.000 forint összértékben.

Könyvtárunk könyvgyarapodásának mértéke (2004–2009)

Év	Darabszám	Forint	Átlagár
2004	3.303	6.204.117	1.878,32
2005	2.515	5.167.920	2.054,83
2006	3.893	6.005.487	1.542,63
2007	2.247	4.040.023	1.797,96
2008	2.655	4.501.038	1.695,30
2009	3.179	5.874.548	1.847,92

A fenti táblázat az elmúlt öt esztendő könyvgyarapodását mutatja. 2009-ben ismételen emelkedett a beszerzett dokumentumok száma (3.179). Ennek ellenére, a beszerzett dokumentumok mennyisége még mindig elmarad olvasóink jogosan elvárt igényeitől. Továbbra is folytatnunk kellett az előző évek szigorú gyakorlatát, hogy csak igen erős szelekció árán tudunk gyarapítani, így sok esetben az egypéldányos beszerzést sem tudjuk vállalni. Az évek óta tartó, visszafogott dokumentum-beszerzés következtében állományunk összetételében komoly hiányok keletkeztek,

ezeket azonban igyekszünk más információhordozókon biztosítani használóinknak. A felmerült kéréseket a könyvtárközi kölcsönzés népszerűsítésével próbáljuk megoldani. A jogos igények nyilvántartására továbbra is folyamatosan vezetjük a desideráta jegyzéket, ahová a gyűjteményünk számára fontosnak ítélt dokumentumokat jegyezzük elő.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2009. évi költségvetéséből a könyvbeszerzésre fordítható összeg 3.341.957 forint volt, és a kistérségek könyvbeszerzési keretével együtt sem érték el a közbeszerzési értékhatárt, így nem kellett közbeszerzési eljárást kiírni. Szerzeményezésünk során a Könyvtárellátó kínálata mellett egyéb forrásokból is tudtunk válogatni, ez lehetőséget biztosított az olcsóbb vásárlásra. Elsősorban a Bookline és a Könyvellátó nyújtotta kedvezményes vásárlási lehetőségeket igyekeztünk kihasználni, de természetesen a helyi könyvkínálatból is válogattunk.

Beszerezés forrása	Darab	Forint
Könyvtárellátó	1.229	2.389.898
Egyéb forrás	560	952.089
Ajándék	1.263	2.198.386
Kötelezpéldány	127	334.205
Összesen	3.179	5.874.548

Az elmúlt évben tovább nőtt az *ajándékba kapott* könyvek száma az előző évihez képest – 878-ról 1.263 darabra – és jelentősen nőtt a beszolgáltatott *kötelezpéldányok* száma – 32-ről 127 darabra! Ennek ellenére a kötelezpéldány-szolgáltatást a jövőben is komolyan kell figyelni, mivel még mindig kevés helyi nyomda és kiadó küldi rendszeresen a megjelent kiadványait.

A 2009. év könyvbeszerzésének eloszlása

Időszak	Vétel	Ajándék	Köteles	Xerox	Könyv	Százalékban
I. negyedév	270	202	73		545	17,1
II. negyedév	542	100			642	20,2
III. negyedév	264	475	36		775	24,4
IV. negyedév	713	486	18		1.217	38,3
Összesen	1.810	1.242	127		3.179	100

Gyarapításunk az év során nem volt egyenletes, a legtöbb dokumentumot a negyedik negyedévben tudtuk beszerezni. Ebben az évben is a vásárlás tette ki beszerzésünk túlnyomó részét (57 %), míg az ajándékból származó gyarapodás (39 %) emelkedést mutat, és szintén örömdetes emelkedés tapasztalható a kötelezpéldányoknál (4 %).

Könyvtári állományunk legnagyobb százalékát a könyv jellegű dokumentumok alkotják. Állományunkban továbbra is a szakirodalom dominál. Ugyanakkor folyamatosan jelen van a szépirodalom iránti érdeklődés, ezt az igényt azonban ebben az évben sem tudtuk maradéktalanul kielégíteni. A szerzeményezés során szigorúan kellett figyelniük a már meglévő *sorozatok* folytatólagos beszerzésére, a *kötelező irodalom* figyelemmel kísérésére és természetesen a kedvelt írók műveinek beszerzésére. E szempontok érvényesülése következtében háttérbe szorultak a romantikus regények, krimik, az ún. sikerkönyvek, ismert médiaszemélyiségek írásai.

Gyarapításunk 53 százaléka volt szakirodalom (1.681 db), a felnőtt szépirodalom 30 százaléka (967 db), a gyermek- és ifjúsági irodalom (531 db) pedig 17 százaléka.

2009-ban 4.538 darab könyvet töröltünk állományunkból, összesen 342.494 forint értékben. Tervszerű állományapasztás következtében 2.900 darabot, elhasználódás végett 1.600 darabot, és behajthatatlan követelés okából mindössze 38 darab könyvet kellett selejtezni. A főlépéldány jegyzékekről 20 intézmény 559 darab könyvet választott további hasznosításra. A Zala Megyei Önkor-

mányzat Gyermekotthona számára 63 darab állományunkból kivont gyermekkönyvet ajándékoztunk.

Könyvállományunk 2009. december 31-én 229.037 darab volt (143.534 db szakirodalom, 70.764 db szépirodalom, 14.739 db gyermekirodalom) 102.034.163 forint értékben.

A könyvbeszerzéshez hasonlóan a nemhagyományos dokumentumok feldolgozására is vonatkozik az a megnövekedett munka, amit a kistérségi tevékenység jelent. 2009-ben összesen 939 darab (234 db CD, 685 db DVD, 19 db CD-ROM, 1 db DVD-ROM) nemhagyományos dokumentumot vásároltunk és dolgoztunk fel, 2.038.975 forint értékben. Ezek megoszlását az alábbi táblázat mutatja.

Beszerzés helye	CD		DVD		CD-ROM, DVD-ROM	
	darab	forint	darab	forint	darab	forint
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	48	86.872	138	190.124	20	40.848
Zala-KAR Térségi Innovációs Társulás	31	96.581	93	219.781		
Zalaegerszeg Többcélú Kistérségi Társulás	99	282.832	291	612.072		
Pacsa Többcélú Kistérségi Társulás	56	158.963	163	350.902		
Összesen	234	625.248	685	1.372.879	20	40.848

A nemhagyományos dokumentumok beszerzésének alakulása (csak a Deák Ferenc Megyei Könyvtár számára):

Dokumentumfajta	Darab		Forint	
	2008	2009	2008	2009
CD lemez	115	48	162.335	86.872
Videokazetta				
CD-ROM lemez	4	19	13.400	32.848
DVD	51	138	70.905	190.124
DVD-ROM	1	1	3.000	8.000
Összesen	171	206	249.640	317.844

A nemhagyományos dokumentumok beszerzésében változás figyelhető meg az ezt megelőző évhez viszonyítva: csökkent a CD lemezek mennyisége, ugyanakkor több mint duplájára nőtt a DVD lemezek vásárlása.

Továbbra is nagy az érdeklődés a CD lemezek iránt, amit igyekszünk is kielégíteni. A hangkönyvek iránti igény is változatlanul magas, ezek beszerzésére a továbbiakban is nagy gondot kell fordítanunk. Sajnos a szerzői jogi szabályozás a nyilvános használatot nagyban korlátozza.

Továbbra is sokan érdeklődnek a DVD-k iránt, amelyeket ebben az évben nagyobb számban tudtunk beszerezni.

A CD-ROM-ok és a DVD-ROM-ok iránt is jelentős az érdeklődés, de olvasóink számára csak a helyben használatot tudjuk biztosítani, mivel kölcsönzésüket a jogszabályok továbbra sem teszik lehetővé.

Zenei részlegünk látogatottsági adatai: 2.608 alkalommal kerestek fel bennünket személyesen, 51 alkalommal e-mailon érdeklődtek és 3.246 alkalommal kölcsönöztek dokumentumot. Ezek megoszlása: 1.512 darab CD, 1.734 darab DVD, összesen 3.246 dokumentum. Zenei részlegünk látogatottsága jelentős változást mutat az előző évhez képest. A látogatók száma a felére esett vissza, és szintén jelentősen csökkent (az említett okok miatt is) a CD kölcsönzések száma, míg a DVD iránti kereslet nem változott.

Dokumentumállományunk megtalálható elektronikus katalógusunkban, amely a nap huszonnégy órájában folyamatosan használható. A már meglévő és új beszerzésű dokumentumaink analitikus feltárását folyamatosan végezzük, segítve a részletesebb információszolgáltatást. Az év folyamán

8.088 tanulmányt rögzítettünk az analitikus feltárás során. On-line katalógusunk növekvő látogatottsága pozitív visszaigazolása munkánknak.

Az elmúlt évben is végeztünk mentori feladatokat és segítséget nyújtottunk a szakmai gyakorlat keretében könyvtárunkat választó, felsőfokú tanulmányaikat végző hallgatóknak.

*A Deák Ferenc Megyei Könyvtár dokumentumállományának alakulása
(Kistérségi állományok nélkül)*

Dokumentumfajta	2008. december 31.		2009. évi gyarapodás		2009. évi törlés		2009. december 31.	
	darab	forint	darab	forint	darab	forint	darab	forint
Könyv	230.396	96.502.109	3.179	5.874.548	4.538	342.494	229.037	102.034.163
Bekötött folyóirat	8.589	1.955.884	243	233.180			8.832	2.189.064
Hanglemez LP	3.656	367.776					3.656	367.776
CD lemez	2.143	4.633.120	48	86.872			2.191	4.719.992
Hangkazetta	837	196.150					837	196.150
Hangskönyv (kazetta)	4.383	286.370					4.383	286.370
Videokazetta	1.774	4.163.521					1.774	4.163.521
Programlemez	197	452.191					197	452.191
CD-ROM lemez	402	2.117.297	19	32.848			421	2.150.145
DVD	308	563.458	138	190.124			446	753.582
DVD-ROM-lemez	26	164.700	1	8.000			27	172.700
Mikrofilm	440	163.467					440	163.467
Metszet	5	7.160					5	7.160.
Összesen	253.156	11.573.203	3.628	6.425.572	4.538	342.494	252.246	117.656.281

OLVASÓ- ÉS TÁJÉKOZTATÓ SZOLGÁLAT

(Gyermekolvasó-szolgálat külön fejezetben is)

Személyi feltételek

Az olvasó- és tájékoztató szolgálat létszáma 2009-ben – a korábbi évekhez hasonlóan – a szolgáltatások zökkenőmentes biztosításához minimálisan szükséges szinten volt. Január 15-től Dér Katalin „erősítette” az olvasószolgálatot, akinek képzettségére és felkészültségére nagy szükségünk volt. Amennyiben a helyzet úgy kívánta, 2009-ben is bevontuk az olvasószolgálati munkába a többi csoportok munkatársait, figyelembe véve azt, hogy a más területen dolgozók is erősen túlterheltek.

Tárgyi és technikai feltételek

Számítógépeink megfelelő állapota elektronikus szolgáltatásaink biztosításának alapvető feltétele. Rendszeres karbantartásukról ezért ebben az évben is folyamatosan gondoskodtunk, meglévő számítógépparkunk minél jobb kihasználására törekedve. Olvasószolgálatunk öt szolgálati géppel rendelkezik, eltérő felszereltséggel. Bizonyos munkafolyamatokhoz szükségünk lenne további jól felszerelt gépekre, remélhetőleg az elnyert TIOP-1.2.3 pályázat ehhez segítséget nyújt.

Az év során jelentős mértékben bővítettük a helyismereti gyűjtemény polcrendszerét, ezzel is enyhítettük a gyűjteményben megtalálható dokumentumállomány zsúfoltságát.

SZOLGÁLTATÁSOK

Dokumentumszolgáltatás, tájékoztatás, irodalomkutatás

2009-ben is nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a felnőtt könyvkiválasztó térben olyan könyvek közül válogathassanak olvasóink, melyek tartalmi és formai szempontból is megfelelőek. A tartalmi szempontból elavult könyveket a szépirodalom, valamint egyes szakok anyagából leválogattuk, s a megfelelő példányszámok figyelembevételével ezeket törlésre készítettük elő, illetve a duplumraktárban helyeztük el. Ebből adódóan ebben az évben nagy mennyiségű könyvet soroltunk át a *duplumba*, januártól december végéig 3.938-at (2008-ban 2.194-et). Elsősorban tartalmi okok, valamint elhasználódás miatt törlésre került az FR-es állományból 916 db dokumentum (2008-ban 574 kötet), valamint az olvasóteremből 430 db kötet. Folytatódott a duplumraktárban tárolt állomány átvizsgálása is, folyamatosan egyeztetjük a kinyomtatott címlistát a polcon lévő könyvekkel.

Ezek a listák a selejtezéshez is támpontot nyújtanak. A kettőnél több példányban meglévő, tartalmilag elavult, a kölcsönzési forgalomban kevésbé vagy egyáltalán részt nem vevő kötetekből egy-egy példányt törlésre küldünk, így helyet biztosítunk más könyvek számára. Az év második felében a duplumraktár állományából összesen 2.718 db (2008-ban 802 kötet) került törlésre.

A polcokon lévő „elhasználódott” könyvek száma folyamatosan csökken. Időről időre áttekintjük az egyes területek könyvállományát, s azokat, melyeket nem tudunk újjal pótolni, próbáljuk mihamarabb beköttetni.

A nyári bezárás alatt a helyismereti állomány átrendezése volt a szolgálat kiemelt feladata, 45 folyóméternyi polccal és egy zárható szekrényvel enyhítettük e rendkívül fontos és egyedülálló állomány zsúfoltságát. Különös figyelmet szenteltünk a dokumentumok jelzetelésének, folyamato-

san javítjuk az olvashatatlaná vált jelzeteket. Kintlévőségeink behajtása komoly terhet ró ránk: 60 személy esetében kértük a területileg illetékes bíróságot fizetési meghagyás kibocsátására, melynek eredményeként 23 olvasó rendezte tartozását, 53 dokumentumot hoztak vissza vagy fizettek ki. A dokumentumszolgáltatás alapvető feladatunk saját állományból azonban egyre kevésbé tudjuk az igényeket kielégíteni: könyvtárközi kölcsönzéssel, saját építésű, illetve az interneten elérhető adatbázisok ajánlásával, ezek anyagának felhasználásával, közvetítésével igyekszünk az állományunkban meglévő hiátusokat kitölteni. a gyűjteményes művek analitikus feltárása szintén nélkülözhetetlen számunkra. Az újonnan beszerzett dokumentumok analitikája mellett folytattuk a korábbi, még fel nem tárt dokumentumok részletező feltárását is.

Irodalomkutatást olvasói kérésre 11 nagy témában végeztünk. A jobb visszakereshetőség és a korábbi találatok felhasználása céljából folytattuk a könyvtár által végzett irodalomkutatások eredményeinek számítógépes rögzítését.

Elektronikus szolgáltatások

2009-ben is fontos feladat volt a könyvtár honlapjának gondozása, ezen a módon is tájékoztattuk az olvasókat az aktualitásokról és változásokról, felhívtuk figyelmüket rendezvényeinkre.

Elektronikus szolgáltatásaink fejlesztésére nem sikerült elég nagy hangsúlyt fektetni az elmúlt évben, pedig a korábbi évek adatai azt mutatják, hogy a személyes használatok csökkenése mellett folyamatosan magas a távhasználatok száma. Ezt a területet még kiemeltebben kell kezelnünk, hiszen az olvasók egyre célzottabban keresik a dokumentumokat, látogatják az intézmények honlapjait.

Közkedveltté vált a havi rendszerességgel szerkesztett *elektronikus hírlevél*, melyben értesítjük olvasóinkat a legfrissebb eseményekről, érdekesebb hírekről, találkozókról, vetélkedőkről. Olvasóink *skype*-on is elérhetik könyvtárunk tájékoztató szolgálatát, melynek segítségével ingyenesen hívhatnak bennünket az interneten keresztül, vagy felmerülő kérdéseikre üzenetváltással gyors választ kaphatnak. Olvasószolgálatunk e-mailen történő megkeresése továbbra is népszerű, főleg hosszabbítási kérelmek futnak be hozzánk, naponta több is, de egyéb kérések teljesítése is gyorsabb ezen a csatornán keresztül. Könyvtárunk friss beszerzéseit a *Könyvajánló* rovat recenziói segítségével népszerűsítjük, külön a szép- illetve szakirodalmat.

Helyben használható adatbázisaink (Complex DVD-Jogtár, Európa Szerver, Bruxinfo, EBSCO-adatbázisok) kihasználtsága nagyon változó volt: igen népszerű a jogi adatbázis; az EBSCO-adatbázisok használati gyakoriságára ugyan hatással van az, hogy viszonylag magas szintű angolnyelvismeretet igényel, ennek ellenére egyre ismertebb és kedveltebb olvasóink körében. Az elmúlt évben is előnyben részesítették használóink azokat az adatbázisokat (pl.: MATARKA), amelyek sok esetben teljes szöveggel is tartalmazzák a cikkeket, nem csupán azok bibliográfiai adataival segítik a kutatómunkát. A Britannica Hungarica on-line változata nagyon hasznos segédeszköz, rendkívül gazdag anyaga és felhasználóbarát keresőfelülete egyre népszerűbb az olvasók és a könyvtárosok körében.

Ebben az évben is gondoztuk saját, könyvtárunk honlapjáról elérhető adatbázisainkat: a *Folyóiratok a Zala megyei közgyűjteményekben* című, internetes adatbázis aktualizálását, rendszeres karbantartását 2009-ben a partner könyvtárakkal együttműködve végeztük; a Zala Megyei Levéltárral és a Göcseji Múzeummal együttműködve gondoztuk a *Zalai életrajzi kislexikon* internetes változatát (*Nevezetes Zalaiak*), elvégeztük a szükséges javításokat, kiegészítéseket. Tovább folytattuk a *MATARKA (Magyar folyóiratok tartalomjegyzékeinek kereshető adatbázisa)* építését, a *Pannon Tükör* és a *Hévíz* további számainak bevitelével.

Folyóiratok

Használat szempontjából a napilapok és folyóiratok tavaly is kiemelt helyet foglaltak el. 2009-ben könyvtárunkban 315 féle folyóirattól válogathattak olvasóink. Előfizetett és ajándékba kapott lapjaink mellett rendszeresen megkaptuk a Könyvtárellátótól 22 határon túli magyar folyóirat példányait. Elektronikus folyóiratunk (*DFMK-Hírlevél*) ismertsége napról napra nő, a havonta megjelenő, aktuális információkat, olvasmányajánlókat tartalmazó periodikumnak 140 interneten feljelentkezett megrendelője volt az elmúlt év végéig. (Az *Olvasó Lurkóról* és a *Gyermekkönyvtári információról* a Gyermekolvasó-szolgálat című fejezetben számolunk be.)

Előjegyzés

Már a korábbi években is folyamatosan magas volt az előjegyzések száma, de a 2009-es évben ugrásszerűen megnőtt ez a szám. 1.203 alkalommal vettünk fel dokumentumra előjegyzést, (2008-ban 774 alkalommal!). ez a magas szám is mutatja, hogy mennyire korlátozottak a lehetőségeink a beszerzésnél a példányszámok tekintetében, hiszen csak egy-két példányban tudjuk a könyveket, esetleg CD-ket beszerezni, holott sokkal többre lenne szükség. Könyvtárunk állományából 854 esetben, a kistérségi állományból 349 alkalommal jegyeztünk elő dokumentumot. Megfordulni látszik az a tendencia, hogy a felsőoktatási jegyzeteket kérik a legtöbben, ugyanis 2009-ben egyértelműen a népszerű szépirodalom vezette a listát, s a sikerkönyvek iránti kereslet kiemelkedő volt. Az előjegyzések kiértékelésénél egyre többen kérik az e-mailes értesítés küldését. Az előjegyzések több mint 90 százalékát teljesíteni tudtuk.

Könyvtárközi kölcsönzés

Könyvtárközi kölcsönzés	száma		teljesítése		eredetiben		másolatban		elektronikusan	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Beérkezett kérések	602	704	591	683	518	558	72	79	12	46
Küldött kérések	227	299	214	278	177	190	36	38	14	50

A könyvtárközi kölcsönzés anyagi terhei az olvasók szempontjából az elmúlt két évben jelentősen megemelkedtek. Úgy tűnik, 2009-ben ez sem „tartotta távol” könyvtárunk olvasóit e szolgáltatástól, hiszen a tavalyinál lényegesen többen kértek ilyen úton dokumentumot. A más könyvtárak által tőlünk kért könyvek száma szintén emelkedett. A határidők betartatása továbbra sem egyszerű, bár mióta a könyvtárközi kölcsönzéssel kiadott dokumentumra is késedelmi díj vonatkozik, a kirívó esetek száma jelentősen csökkent. Az elektronikus úton történő teljesítés egyre ismertebb, s a számok alapján egyre népszerűbb is: a *skype* szolgáltatást igénybe véve gyorsabban és olcsóbban teljesíthetők a kérések.

Könyvtárhasználók képzése

2009-ben is folyamatos igény mutatkozott a 20 órás lakossági alapfokú internethasználati tanfolyamok iránt: 62 fő sajátította el a mindennapi életben jól használható ismereteket. Az Interneten való keresést – böngészést, az elektronikus levelezés rejtjelmeit tanítottuk meg a jelentkezőknek, sőt az elektronikus ügyintézés alapjaival is megismerkedhettek. Az internetes vásárlás, elektronikus bankolás, e-Learning, egészséggel kapcsolatos információk keresése, letöltése szintén a tanfolyam tananyagába tartozott.

Kistérségi szolgáltatásként kisebb településeken is megszerveztük ezeket a tanfolyamokat. A siker nem maradt el. Egyértelműen népszerűnek mondhatók e kurzusok, folyamatosan jelentkeznek rá olvasóink.

Könyvtárbemutató foglalkozások, könyvtári gyakorlat

Ebben az évben is tartottunk könyvtárbemutató foglalkozásokat, főleg a középiskolák első éves, illetve általános iskolák 8. osztályos tanulói számára. Bemutattuk könyvtárunk szolgáltatásait, gyűjteményeinket, megismertettük őket a számítógépes katalógus használatával. Az „Őszi könyvtári hetek” programsorozat részeként egy virtuális könyvtárhasználati foglalkozást állítottunk össze középiskolások számára, melynek rendkívül kedvező volt a fogadtatása. Az ilyen típusú programok számát szeretnénk még tovább bővíteni, s megragadni minden lehetőséget arra, hogy ez a korosztály újra az aktív könyvtárhasználók jelentős részét képezze.

A főiskolai hallgatók könyvtári gyakorlatának vezetése szintén feladatunk volt: rendszeresen fogadtuk a Savaria Egyetem könyvtár szakos hallgatóit.

GatewayUK, EU információs sarok

2009 júniusáig egyetlen angol nyelvű folyóiratot kaptunk ingyenesen, ez a Hot English Magazine volt. Olvasóink érdeklődésének középpontjában továbbra is a nyelvtanulás és a turisztikai információk állnak. A British Council Magyarországról való kivonulásával ennek a szervezetnek az éves támogatási kerete is megszűnt, emiatt – a könyvtár dokumentum-beszerzésre fordítható anyagi kondícióinak függvényében – továbbra is szükséges e területen egy jelentős állománybővítést végrehajtani.

Az EU-sarok anyaga már a korábbi években jelentősen lecsökkent, hiszen a sarok állományában csupán a folyóiratok, illetve a különböző segédletek maradtak. Mivel a Bruxinfo és az Európa Szerver adatbázisa hasznos kiegészítője tájékoztató apparátusunknak, úgy döntöttünk, hogy ezentúl erre fordítjuk a nagyobb figyelmet.

Zenei gyűjtemény

A zene iránt érdeklődő olvasóinkat próbáltuk még hatékonyabban kiszolgálni a zenei gyűjtemény anyagának kedvezőbb elhelyezésével, s egyben a szolgáltatás zökkenőmentes biztosításával. A dokumentumok előnyösebb, esztétikusabb elhelyezésével (zárható, vitrines szekrényekben kapott helyet az állomány) a könnyebb, egyszerűbb tájékozódást segítettük elő. Ám úgy tűnik, hogy olvasóink számára e tényezőknél még fontosabb az újabb zenei CD-kínálat (s ugyanígy a DVD-kínálat is!), s mivel e dokumentumok számát nem bővíthettük a kívánt mértékben, ez a látogatottsági és kölcsönzési adatokban jól tükröződik.

	2007	2008	2009
Látogatók száma	3.550	4.034	2.659
Kölcsönzött CD-k száma	2.181	2.531	1.512
Kölcsönzött hanglemezek száma	73	31	-
Kölcsönzött DVD-k száma	1.529	1.753	1.734

2009-ben folytatódott a hagyományos lemezek analitikus feltárása. A zenei könyvtáros végzi a kistérségi ellátás audiovizuális dokumentumainak feldolgozását is. Készítettünk zenei műsor-összeállításokat, ajánló jegyzékeket a március 15-i, illetve anyák napi műsorokhoz. DVD illetve DVD-ROM-jegyzéket állítottunk össze, melyek hasznos segédletnek bizonyultak. A hangoskönyvek jegyzékét 2009-ben is kiegészítettük az új beszerzésekkel.

Helyismereti gyűjtemény

Helyismereti gyűjteményünkben ebben az évben is folytatódott a helyismereti szempontból fontos könyvek és kurrens folyóiratok analitikus feltárása, sajtófigyelése. Közreműködtünk a zalai vöröskeresztes életről szóló monográfia második kötetének anyaggyűjtésében. Irodalomkutatást végeztünk a *Zalaegerszeg és Gorizia négy évtizedes kapcsolata*, valamint a *Kvartélyház – a zalaegerszegi új vármegyeháza története* című könyv elkészítéséhez.

2009-ben zajlott az 1000 éves Zala vármegye millenniumi programsorozata. Ennek keretében részt vettünk a *Kolontól – Zaláig* című középiskolásoknak rendezett történelmi vetélkedő szervezésében és rendezésében. Közreműködtünk a *Zrínyi Miklósról* szóló szavalóverseny előkészítésében és lebonyolításában (a Zrínyi Miklós Gimnáziummal közösen).

A nyár folyamán 45 folyóméternyi polccal és egy zárható szekrénnel sikerült csökkentenünk a helyismereti gyűjtemény zsúfoltságát. A bővítés eredményeként sikerült megoldani a folyóiratok elhelyezését.

A „*Lengyel szeptember*” programsorozat egyik zalai rendezvénye volt könyvtárunk kiállítása az 1939-es lengyel menekültek zalai befogadásáról; e kiállítás megrendezéséhez anyagot gyűjtöttünk és megszerveztük a zalaegerszegi emlénapot.

Folyamatosan készülnek a meglévő bibliográfiákból az adatbázisok, a *Keresztury Dezsőről* szóló és a Zalai Hírlap cikkeiből álló adatbázist az év végéig nagyrészt feltöltöttük.

Megváltozott a *Nádas Gyűjtemény* raktározási rendje, most a nyelvterületenkénti csoportosítást részesítettük előnyben. Felgyorsult az idegen nyelvű anyag feldolgozása. Előrendeztük a Nádas Péterről szóló anyagot az adatbázisban való megjelenítésre. Felkészültünk a 2010 januárjában Pozsonyban sorra kerülő Nádas Péterről szóló nemzetközi konferenciára.

Forgalmi adatok

Érvényes regisztrációval rendelkező olvasók száma

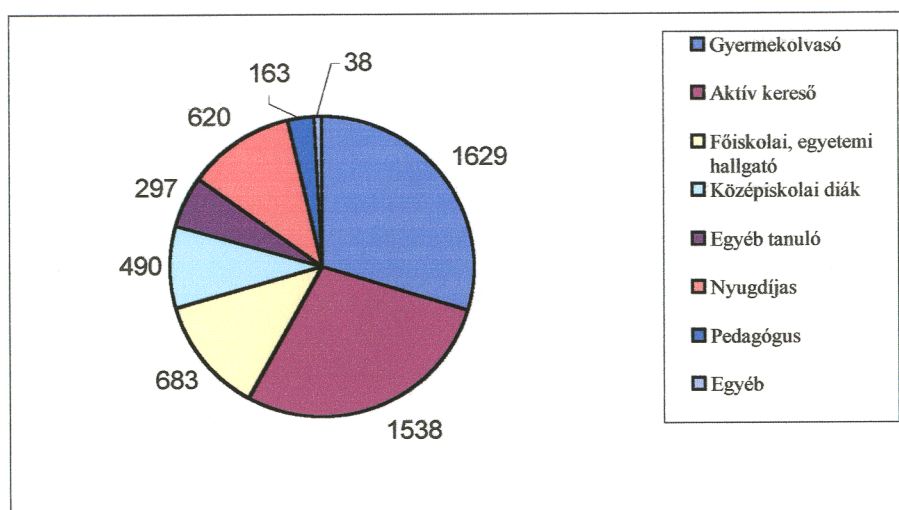
Év	Felnőtt	Gyermek	Összesen
2007	5.065	1.801	6.866
2008	4.292	1.717	6.009
2009	3.829	1.629	5.458

(Az aktív könyvtárhasználók száma 5.625 volt, ugyanis a beiratkozott olvasók számához hozzáadódik a könyvtárat alkalmasszerűen jeggyel használók, vagyis a napijegyesek száma: 167.)

Az alábbi táblázatban a 2009. évre érvényes regisztrációval rendelkezők számát tüntettük fel az egyes kategóriák szerint. Összehasonlításként a 2008. évi adatok is láthatók.

Év	Gyermek-olvasó	Aktív kereső	Főiskolai, egyetemi hallgató	Középiskolai diák	Egyéb tanuló	Nyugdíjas	Pedagógus	Egyéb
2008	1.698	1.606	828	643	393	591	196	54
2009	1.629	1.538	683	490	297	620	163	38

Az érvényes regisztrációval rendelkező olvasók kategóriánkénti megoszlása

A táblázat adataiból egyértelműen kitűnik, hogy az érvényes regisztrációval rendelkező olvasók száma csökkent. Ennek legfőbb oka az az évek óta tapasztalható tendencia, hogy a személyes könyvtárhasználók száma egyre kevesebb, viszont a távhasználatok száma magas. Az olvasók elég komoly hányada, így a középiskolások, felsőfokú intézmények hallgatói már célzottan „kutatnak” a megadott kötelező illetve ajánlott irodalom után; előbb az on-line katalógusokban tájékozódnak, s csak abban az esetben keresnek fel bennünket személyesen, ha a dokumentum megtalálható a könyvtárban.

Az érvényes könyvtári tagsággal rendelkezők számához viszonyítva a diákok aránya a korábbi évekhez hasonlóan még mindig magas volt, 56 százalék. Ezt természetesen továbbra is figyelembe kell vennünk az állománygyarapításnál, de ugyanígy a rendezvények szervezésénél is. A főiskolai és egyetemi hallgatók inkább a vizsgaidőszakokban keresnek meg bennünket, s mivel továbbra sem tudjuk biztosítani a kellő példányszámot a keresettebb művekből, gyakori az előjegyzés és a könyvtárközi kölcsönzés.

Könyvtárhasználat
(Összesített adatok)

	2007	2008	2009
Személyes használat	85.578	76.428	69.805
Kölcsönzött dokumentumok száma	132.286	126.667	125.944
Helyben használt dokumentumok száma	43.693	44.640	60.128
Internethasználat helyben	5.917	4.290	4.185
Távhasználat/telefon, fax, e-mail	14.265	15.207	16.422
Internet + on-line katalógus távhasználat	247.253	262.100	264.140
Előjegyzések száma	774	785	1.203
Könyvtárközi kölcsönzések száma	710	829	1.003
Referenz kérdések száma	16.850	16.950	16.870

A kölcsönzött dokumentumok megoszlása, (zárójelben a 2008. évi adatok):		
• Gépi kölcsönzés	95.474	(97.130)
• Helyben kölcsönzés	28.680	(27.600)
• Másolt dokumentumok száma	1.790	(1.937)
Az internet, illetve on-line katalógus távhasználat megoszlása:		
• On-line katalógus	51.300	(50.100)
• Honlap + adatbázisok	212.840	(212.000)

A személyes használat évek óta csökkenést mutat, ezzel szorosan összefügg a kivihető dokumentumok számának csökkenése. Növekedett viszont a helyben használt dokumentumok száma, ami részben a könyvtárak alkalmoszerűen használók viszonylag magas számával, részben az intenzívebb használattal magyarázható.

Az internetet helyben használók száma jelentősen nem változott. Olvasóink internethasználati szokásait a következőképpen jellemezhetjük: leginkább böngésznek, szörföznek a világhálón, sokan kifejezetten az elektronikus levelezés miatt járnak hozzánk, és a gyakoriság sorrendjében csak ezután következik a tanulási célú használat.

RENDEZVÉNYEK

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a Keresztury Irodalmi Kör közös rendezvényei

- A Magyar Kultúra Napja előtt tisztelegve *Keresztury Dezső versmondó gálát* szerveztünk 2009. január 27-én, melyen zalaegerszegi középiskolások vettek részt.
- Február 17-án *Turbuly Lilla* költő-íróval *Dr. Gyenes Imre* kollégánk beszélgetett. Két verseskötetet, a *Szélrosta* és a *Titkosírás* című műveket mutatták be.
- Március 24-én *Béres Katalin* muzeológus, történész előadását hallgattuk meg *Zalaegerszeg színházi élete a két világháború között* címmel. A vetítéssel egybekötött előadás a színészek és színházak rendkívül érdekes és eseménydús időszakát mutatta be.
- Április 21-én egy kedves és bensőséges ünnepséget rendeztünk. 10 éves születésnapját ünnepelte a *Keresztury Irodalmi Kör*. Ez alkalomból a Kör alapítói, korábbi előadói tolmácsolták gondolataikat, érzéseiket, számoltak be a Körrel kapcsolatos élményeikről. Mindenki egyetértett abban, hogy ez a kultúrát és művészeteket kedvelő, értő és felkaroló közösség az egyik fontos szervezője és magja Zala megye és Zalaegerszeg kulturális életének.
- Május 26-án *Ézsias Erzsébet: Az én Toszkánám* című könyvének bemutatójára került sor. A szerzővel *Kemény András*, a Papyrusz Book Kiadó vezetője beszélgetett, a kötetből *Pap Éva* színművész adott elő részleteket a közönségnek.
- Június 10-én *Haas György: A nemzet reménysége volt. Nagy Ferenc miniszterelnök élete* című könyv bemutatójára került sor. A szerzővel *Kiss Gábor* igazgató beszélgetett.
- A *Lengyel szeptember* című programsorozat zalaegerszegi rendezvényeként szeptember 24-én megemlékeztünk a II. világháború kitörésének 70. évfordulójáról, és a lengyel menekültek magyarországi befogadásáról. A korabeli zalai újságokból, valamint az ezzel a témával foglalkozó szakkönyvekből fénymásolt anyagok, a Zala Megyei Levéltártól kapott hivatalos levelek képezték a törzsanyagát annak a kiállításnak, amelyet „*Lengyel menekültek Zalában*” címmel erre az alkalomra készítettünk. A rendezvény vendége *Kovács István* történész volt, aki a „*Magyar–lengyel kapcsolatok a XX. század sorsfordító éveiben*” címmel tartott előadást. Az emléknapon részt vett a lengyel nagykövet, *Joanna Stempinska* és *dr. Gyimesi Endre*, Zalaegerszeg város polgármestere is. Bensőséges hangulatú, emlékezetes programot sikerült szervezni.

- December 1-jén a *Parnasszus* című irodalmi folyóirat mutatkozott be intézményünkben. Vendégeink voltak: *Turczi István*, a lap főszerkesztője, *Turbuly Lilla* költő és *Tóth Imre* költő. A vendégekkel történő beszélgetést *Péntek Imre*, a Pannon Tükör főszerkesztője vezette.
- December 15-én tartottuk a *Keresztury Irodalmi Kör* – immár hagyományosnak számító – *Karácsonyi meglepetés* című programját, melyet a *Csatári Pávakör* és *Czegő Teréz* színművész nő műsora tett még emlékezetesebbé.

További rendezvények

- Április 24-én egy rendkívüli esemény résztvevői lehettünk. Könyvtárunk és a Pannon Tükör Szerkesztősége *Kabdebó Tamás* író, költő, műfordító 75. születésnapja alkalmából könyv- és CD-bemutatót tartott. Az Írországból élő költőt *Péntek Imre*, a Pannon Tükör főszerkesztője köszöntötte, a 75 című novelláskötetről a szerzővel *Szemes Péter*, a Pannon Tükör főszerkesztő-helyettese beszélgetett. A költő megzenésített verseit tartalmazó CD-ből az *Énekmondó* együttes adott elő néhányat, melyek a hallgatóság egyöntetű véleménye alapján nagyon jól sikerültek. Közreműködött még a rendezvényen *Pap Lujza* és *Kricsár Kamill* színművész. Kiemelkedően jó hangulatú, maradandó élményt nyújtó találkozót sikerült szervezni.
- Könyvtárunk idén tavasszal is részt vett az *Internet Fiesta* országos programsorozatában. Március utolsó hetében a felnőttolvasó-szolgálatban ingyenes internethasználattal, adatbázis-ismertetővel vártuk olvasóinkat. A Fiesta ideje alatt folyamatos programjaink, szolgáltatásaink voltak: kiállítás az olvasóteremben az Internet könyvtárunkban meglévő szakirodalmából; webcím-ajánlás különböző témákban; ingyenes internethasználat a nyitvatartási időben; CD-ROM-bemutató; segítségnyújtás az elektronikus ügyintézésben.
- Május 15-én könyvtárunk és a *Zalaegerszeg–Marosvásárhely Baráti Társaság* újabb kötetet ajánlott az érdeklődők figyelmébe. *Cseh Gábor: Székelyvilág* című könyvének bemutatóján a szerzővel és *Dáné Károllyal*, a kiadó vezetőjével *Szemes Péter*, a Pannon Tükör főszerkesztő-helyettese beszélgetett.
- Ez évben június 4-én, a Mindszenty téren tartottuk a *80. Ünnepi Könyvhét* megnyitóját. A könyvsátrak gyűrtujében *Dr. Gyimesi Endre*, Zalaegerszeg polgármestere köszöntötte az érdeklődőket, s ajánlotta mindenki figyelmébe *Tari István* költő frissen megjelent kötetét, s más, az Ünnepi Könyvhétre kiadott műveket. A megnyitón közreműködött az *Énekmondó Együttes*, a rendezvény moderátora *Kiss Gábor* volt.
- Szeptember 10-én információs napot szerveztünk a *NET-re KÉSZ* országos roadshow regionális állomásaként. E programsorozat az Internet előnyeire és hátrányaira, használatának lehetőségeire irányította rá a figyelmet. *László Marianna*, az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület Zala Megyei Szervezetének vezetője „*Legyünk tudatos vásárlók az interneten is*” címmel tartott előadást a középiskolás korosztálynak, valamint a nyugdíjasoknak. Ezután NET-es csapdák címmel *Major Zsolt* szakértő prevenció előadását hallgatták meg az érdeklődők, a találkozón az internet veszélyeit illetve káros hatásait szemléltette az előadó. A nap folyamán az igényekhez igazodva honlap-bemutatókat és adatbázis-ismertetőket tartottunk.
- Szeptember 21-én a *MENET* című országos programsorozat helyszínéül előadásorozatot szerveztünk a Zala megyei kistérségek könyvtárosainak, közösségi helyszíneken dolgozó szakembereinek, civil szervezetek képviselőinek azokról a témákról, tevékenységekről, melyeket az internet segítségével egyszerűbben és gyorsabban lehet intézni. Az előadásokat a megye könyvtáraiban internethasználati tanfolyamokat vezető könyvtárosok tartották gyakorlati bemutatóval. Programjaink voltak:
„*Intézzon mindent otthonról*”. Ügyfélkapu, on-line időpontfoglalás... Előadó: *Kereki Judit* (József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg).

„Kérdezze meg orvosát, gyógyszerészét...!” Az egészséggel kapcsolatos információk az interneten. Előadó: *Verebélyi Judit* (Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely).

„Ki tekinthető álláskeresőnek, és mi illeti meg. Nézzen utána!” Előadó: *Kovácsné Pacsai Edit* (Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg).

„Olcsóbban, jobbat, éjjel-nappal!” Vásárlás az interneten. Előadó: *Kocsisné Sipos Rozália* (Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg).

- 2009 októberében is megszerveztük az „Összefogás a könyvtárakért” programsorozatot. A középpontba a nyugdíjas korosztállyal kapcsolatos előadások, bemutatók kerültek, de a fiatalok és az aktív korosztály is megtalálhatta a számára érdekesnek ígérkező találkozót, vetélkedőt, bemutatókat. Az *Országos Nagy Könyvtári Napok* programjai:
- Október 5. „Ügyes kezű nyugdíjasok” címmel kézműves-munkából kiállítást állítottunk össze, melynek megnyitója e napra esett. A megnyitót a *Csatári Pávakör* műsora tette még emlékezetesebbé.
- Október 6-án a „Csány László reformkori iratai” című könyv bemutatóját tartottuk meg. Vendégünk volt *Molnár András*, a Zala Megyei Levéltár igazgatója.
- Október 7. „Egészségnap a könyvtárban”. Két előadást szerveztünk e napra. „Az időskori mentálhigiéne és gondozása” címmel *Dr. Harkány Éva* pszichiáter beszélt az 50 év felettiek leginkább érintő problémákról. Az „Időskori betegségek és gyógyításuk” című előadáson pedig *Dr. Vecsey Zsuzsa* szakorvos adott a gyakorlatban is használható tanácsokat az érdeklődőknek. A nap folyamán egészségügyi szűréseket és tanácsadást is igénybe lehetett venni.
- Október 8. Az *Iffúsági Vöröskereszt Napja*. Kiállítást és bemutatót tartottunk középiskolások számára a Vöröskereszt Zala Megyei Szervezetének segítségével.
- Október 9. Könyvtári információk a gyakorlatban címmel vetélkedőt állítottunk össze, melyen játékos formában gyakorolhatta a középiskolás korosztály az interneten való tájékozódást és információkeresést. Nagyon élvezték a gyerekek a feladatokat, szeretnénk az ilyen jellegű vetélkedőknek hagyományt teremteni.
- Október 11-én, a *Könyves Vasárnapon* ismét különlegességekkel vártuk látogatóinkat. Reggel *Vörös Ádám* és *Sebestyén Patrik* trombita-duó előadását élvezhettük. Ezt követően „Az orvos a konyhában lakik” címmel egy ételbemutatóval egybekötött ismertetőt hallgatott meg a közönség az egészséges étkezésről *Szökrönyösné Magyar Katalin* előadásában. Közönségtalálkozóval folytatódott a program, melyen „Egy csepp derű” címmel *V. Kulcsár Ildikó* osztotta meg velünk gondolatait, tapasztalatait, élményeit. A programot még teljesebbé tette *Czegő Teréz* színművésznő, aki részleteket olvasott fel az előadó műveiből. A nap folyamán játszósarok várta a gyerekeket, s az érdeklődők megismerkedtek az aranyozás fortélyáival, technikájával a könyvtár mini restaurátorműhelyében. *Cserhalmi Henriette* restaurátor, könyvkötő munkatársunk jól használható gyakorlati tanácsokkal segítette a szép számú érdeklődőt.
- November 17-én a *Kis János* szerkesztésében megjelent „Téli Olimpiák” és „Olimpiák hősei” című könyvek bemutatójára került sor. Két kiváló sportember, *Horváth Csaba* olimpiai bajnok kenus, valamint *Gyenesei Leila* világbajnok, olimpikon öttusázó tartott élménybeszámolót.
- December 10–15. között karácsonyi könyvvásárt tartottunk az *Aréna 2000 Könyvkiadó* kedvezményes könyveiből. A sikeres vásár nyomán a kiadó megajándékozta könyvtárunkat.
- December 17-én irodalmi tanácskozás tartottunk intézményünkben. „Irodalmi élet a peremvidéken” címmel a 30 éves Összhang antológia apropóján emlékezett, s tolmácsolta gondolatait, véleményét *Bence Lajos*, *Péntek Imre* és *Pete György*. A tanácskozást *Kiss Gábor*, a könyvtár igazgatója vezette.
- December 18-án, a *Könyvtárpártoló Alapítvánnyal* és a *Lenti Városi Könyvtárral* együttműködve, a Lentiben tanuló középiskolások számára szerveztünk zenés irodalmi délutánt, a muravidéki magyar költők verseire alapozva.

GYERMEKOLVASÓ-SZOLGÁLAT

Forgalmi adatok

Beiratkozott olvasók	1.629
Könyvtárhasználók	19.534
Személyes használat	18.259
Távhasználat	1.275
Kölcsönzött dokumentumok	26.023
Ebből helyi kölcsönzés	6.599
másolt dokumentum	365
Olvasótermi látogatók	5.358
Helyben használt dokumentumok	11.395
Ebből kölcsönzőteremben használt	16.904
olvasóteremben használt (könyv + folyóirat)	5.491
Internethasználók	1.324
Előjegyzések	91
Referenz kérdések	4.247
Napközis csoportok száma	
2007/2008. tanév	25
2008/2009. tanév	29
2009/2010. tanév	26
Felső tagozatos csoportok száma	
2007/2008. tanév	4
2008/2009. tanév	6
2009/2010. tanév	5
Óvodás csoportok száma	
2007/2008. év	2
2008/2009. év	2
2009/2010. év	5
Csoportok száma összesen	
2007/2008. tanév	33
2008/2009. tanév	33
2009/2010. tanév	36
Levelezős játék csapatai	
2007/2008. tanév	148
2008/2009. tanév	54
2009/2010. tanév	51

Összehasonlító adatok a gyermekkönyvtár munkájáról

	2007	2008	2009
Beiratkozott olvasók	1.803	1.717	1.629
Könyvtárhasználók	20.351	17.878	19.534
ebből távhasználat	1.131	817	1.275
Kölcsönzött dokumentumok	20.134	18.717	26.023
Előjegyzések száma	57	62	91
Olvasótermi látogatók	5.486	5.256	5.358
Helyben használt dokumentumok	13.456	13.662	22.395
Internethasználók száma	1.479	1.131	1.324
Nemhagyományos dokumentumok használata CD-ROM (alkalom)	15	13	0
A használók száma	325	234	0
Irodalomkutatások	13	17	7
Referenz kérdések	3.059	2.966	4.247
Kiállítások	20	21	22

A gyermekkönyvtár rendezvényeit jellemző adatok

Rendezvények megnevezése	Száma			Résztevők		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Óvodásoknak tartott foglalkozások	10	8	11	128	83	165
Könyvtárbemutató foglalkozások	7	14	15	135	256	329
Napközis csoportos foglalkozások	227	173	205	4.755	4.163	4.273
Tanórák a könyvtárban	20	36	7	440	966	175
Levelezős játék csapatai	192	54	52	844	270	260
Egyéb foglalkozások (10-15 éveseknek)	25	24	12	596	954	480
Író-olvasó találkozók, előadások	4	3	6	254	200	396
Összesen	485	312	308	7.152	6.892	6.078

Kiemelt rendezvények

- ♦ „*Díszítsünk Mesefát!*” – a téli mesefa-pályázat eredményhirdetése. Időpont: március 21. (73 versenyző, 85 résztvevő)
- ♦ *József Attila versmondó verseny*. Városkörnyéki döntő. Időpont: március 23. (17 versmondó 8 iskolából, 25 résztvevő)
- ♦ Az *Internet Fiesta* gyermekkönyvtári rendezvényei:
 - ♦ Március 24. (3. osztály) – *Ismerkedés mesés honlapokkal* (21 résztvevő)
 - ♦ Március 26. (4. osztály) – *Itt a tavasz, kiránduljunk!* (28 résztvevő)
 - ♦ Március 30. (4. osztály) – *Játékos honlapok* (22 résztvevő)
 - ♦ Március 30. (4. osztály) – *Interaktív oldalak* (14 résztvevő)
- ♦ „*Le a csajokkal!*” avagy „*Kamaszoknak a szerelemről másképp!*” címmel író-olvasó találkozót kamaszoknak. Vendég: *Sohonyai Edit* író. Időpont: április 16. (2 iskolából 70 résztvevő)
- ♦ *A mese születése*. Meseíró és mesemondó kisdíjak verseny. Az Ady Endre Művészeti Általános Iskola és Gimnáziummal közös rendezvény. Időpont: május 4. (11 pályázó, 25 résztvevő)

- ♦ *Barangolás a gyermekirodalomban.* Megyei levelezős játék záró rendezvénye. A Dózsa György Általános Iskolával közös rendezvény. Időpont: május 9. (32 versenyző, 40 résztvevő)
- ♦ 80. Ünnepi Könyvhét és 8. *Gyermekkönyvnapok* rendezvénye. Író-olvasó találkozó. Vendég: *Turbuly Lilla* író, költő. Időpont: május 26. (40 résztvevő)
- ♦ Olvasótábor hátrányos helyzetű Zala megyei gyerekeknek. A József Attila Városi Könyvtárral közös rendezvény. Időpont: június 29–július 4., Balatongyörök. (22 résztvevő)
- ♦ „*Összefogás a könyvtárakért! Összefogás az olvasókért!*” Országos Nagy Könyvtári Napok programjai.
 - ♦ *Hogyan készül a rajzfilm?* Vendég: *Horváth Mária* animációsfilm-rendező és *Bartha Irén* rajzfilmkészítő. Időpont: október 7. (54 résztvevő)
- ♦ *Könyves Vasárnap* rendezvényei. Időpont: október 11. (213 résztvevő)
 - ♦ „*Galambnagymama*” – társasjáték unokáknak.
 - ♦ „*Nagyi-rejtvény*” – rejtvényfejtés nagyszülőknek.
 - ♦ „*Zöldüléstől sárgulásig*” – Mesefa-pályázat jutalmazása. A Boszorkányos Mesefa-játék meghirdetése. Vendég: *Czegő Teréz* mesemondó – *Benedek Elek* meséi.
 - ♦ Kézműves játszóház – régimódi kézimunkák bemutatója. Foglalkozásvezető: *Pintér Györgyike* tanárnő.
- ♦ *Kipp-kopp és társai.* Bábkészítés és bábjáték. Előadó: *Nyakasné Turi Klára* bábművész.
- ♦ „*Libavarázs*” – Márton-napi mesemondó verseny kisiskolásoknak. *Benedek Elek* állatmeséi. A Göcseji Múzeummal közös rendezvény. Időpont: november 9. (19 mesemondó, 21 résztvevő)
- ♦ A *Zalai gyermekkönyvhetek 2009.* megyei könyvtári programjai:
 - ♦ *Ady Endre versmondó verseny.* Időpont: november 16. (23 versmondó, 22 résztvevő)
 - ♦ *Szívárványország.* Író-olvasó találkozó *Kálnay Adél* írónővel. Időpont: november 18. (45 résztvevő)
 - ♦ A két zseni. Író-olvasó találkozó *Nógrádi Gábor* és *Nógrádi Gergely* írókkal. Időpont: november 24. (90 résztvevő)
 - ♦ A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely és a Zala Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézetének Könyvtára őszi továbbképzése könyvtárosoknak, pedagógusoknak, óvónőknek.
 - ♦ *A cimbora klubmozgalom Magyarországon.* Előadó: *Törökné Antal Mária* gyermekkönyvtáros és *Kálnay Adél* írónő.
 - ♦ A mese útja – Boszorkány hava – a 2010. februári zalai programsorozat előkészítése. A projektkoordinátor, *Matusné Gáll Éva* tájékoztatója. Időpont: november 18. (29 résztvevő)

Kiállítások

Nevezetes események, évfordulók alkalmából könyvajánlások (22 kiállítás).

*

A gyermekolvasó-szolgálat munkáját 2009-ben is négy gyermekkönyvtáros látta el: két főállású és egy részfoglalkozású felsőfokú végzettségű (helyettesítő), valamint egy középfokú szakképesítésű könyvtáros. A gyermekkönyvtár vezetője a helyi szervezési-irányítási feladatokon túl a megyei gyermekkönyvtári módszertani munkát is koordinálja. A gyermekkönyvtár forgalmi adataiban – több éves enyhe csökkenés után – 2009-ben növekedés indult meg. A beiratkozott (regisztrált) olvasók száma ugyan kis mértékben tovább csökkent, de a forgalmi adatok emelkedése a könyvtárhasználat intenzitásának növekedését jelzik. Az örvendetes emelkedés mellett továbbra is az a gyakorlat, hogy az ellátóközvetünkbe tartozó iskolákból az első osztályosok könyvtárba kísérését a pedagógusok csak a második félévtől vállalják. Az 5. osztályban a 2008/2009-es tanévtől, a 6. osz-

tályban pedig a 2009/2010. tanévtől bevezetett nem szakrendszerű oktatás miatt, *időhiányra* hivatkozva ez a – könyvtárhasználati szempontból legaktívabb – korosztály hiányzik a csoportos használói körből (mindez kb. 150 gyermekolvasó távolmaradását jelenti); ők csak félévente látogatnak el hozzánk csoportosan. Szeptembertől a körzeti óvodák érdeklődő nagycsoportosait fogadjuk könyvtári foglalkozásokra, remélve, hogy a kisgyermek szülői-nagyszülő kísérettel egyénileg is ellátogatnak a gyermekkönyvtárba. A 11–15 évesek egyéni látogatása továbbra is kismértékű, ugyanakkor ez a – felső tagozatos – korosztály alkotja a távhasználók (internet) túlnyomó részét, azaz esetükben a hagyományos dokumentumok iránti igény csökken erőteljesen. A felső tagozatosok könyvtári foglalkozásain elsősorban az internettel kapcsolatos ismereteket gyakoroltatjuk.

A gyermekolvasó-szolgálat munkáját jellemző adatok ebben az évben arról tanúskodnak, hogy a hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett az új információforrásokat is használják olvasóink. A hagyományosan könyvből szerzett információ mellett az internetes ismeretszerzés is jelentős szerephez jut, s érezhetően visszaszorítja a nyomtatott dokumentumok használatát. Jellemző, hogy az iskolai és versenyfeladatok, könyvtári vetélkedők és az egyéni érdeklődés következtében ebben az évben is jelentős volt a helyben levő dokumentumok használata, valamint ehhez kapcsolódóan a tájékoztatási igény olvasóink részéről. Levelezős játékaink és irodalmi versenyek a felső tagozatos korosztály olvasásfejlesztését és ismeretbővítését szolgálják, mely ugyancsak jelentős gyermekkönyvtárosi munkát igényel.

Továbbra is intenzív olvasáspedagógiai munkát végzünk annak érdekében, hogy a legfogékonyabbak, a kisiskolások olvasási kultúráját pozitívan befolyásoljuk. Ebben az évben is biztosítottuk a helyet a felnőtt használók részére tartott tanfolyamoknak. Sajnos a gyermekkönyvtár korszerűsítése a 2003-ban elkészült fejlesztési tervnek megfelelően máig nem valósult meg, továbbra is a korszerűtlen, elhasználódott bútorzattal berendezett, bár hangulatos díszített könyvtári környezetben fogadjuk a gyermekkönyvtár használóit. Év elején sor került az olvasótermi székek újrakárpitozására, de más gyermekkönyvtári fejlesztés nem történt. A gyermekkönyvtár megújítása, új funkcionális terek kialakítása a tervek szerint 2010-ben kezdődik, majd könyvtárunk akadálymentesítése során tovább folytatódik.

Összefoglalóan megállapíthatjuk, hogy a gyermekolvasó-szolgálat 2009. évi munkatervi feladatait időarányosan teljesítette: a hagyományos könyvtári szolgáltatások (kölcsonzés, helyben használat) mellett az elektronikus információforrások használatát is biztosította a gyerekek részére. Megvalósultak a könyvtári csoportos foglalkozások alsó- és felső tagozatosok számára, valamint az olvasásra- és könyvtárhasználatra ösztönző különféle nagyobb rendezvényeink is (versmondó versenyek, irodalmi játék, meseíró- és mesemondó pályázat, író-olvasó találkozó, olvasótábor stb.). E programok keretében 2009-ben 87 csoporttal összesen 412 alkalommal foglalkoztunk.

2009-ben is a csoportos foglalkozások és a különböző rendezvények álltak munkánk középpontjában, hiszen a közös könyvtári élmények mindig maradandóak a gyerekek számára, és bevezetést jelenthetnek a későbbi tudatosabb könyvtárhasználathoz. Az ellátóközletünkhöz tartozó valamennyi általános iskolába és óvodába személyesen látogattunk el a tanév elején, és tájékoztattuk a pedagógusokat gyermekkönyvtárunk szolgáltatásairól, programjainkról. A második félév elején külön felkerestük az 1. osztályosok tanítóit.

A gyermekek könyvtárhasználóvá nevelése egyéni és csoportos foglalkozások keretében történt ebben az évben is. Bemutató foglalkozásokon vehettek részt a nagycsoportos óvodások, csoportos foglalkozásokon és kölcsönzéseken fogadtuk a kisiskolásokat, könyvtárhasználati foglalkozásokat tartottunk felső tagozatosoknak, valamint ún. könyvtárismereti foglalkozásokon mutattuk be az alapvető szolgáltatásokat. A környező településekről (Alsónemesapáti, Bocföldre, Zalaszentiván) továbbra is rendszeresen jönnek hozzánk csoportok.

2009-ben 238 könyvtár-bemutatót, csoportos foglalkozást és kölcsönzést, valamint könyvtárhasználati órát tartottunk 4.942 gyermek részvételével. A Zala megyei gyerekek kiemelt rendezvényeinken vehettek részt, melyek ebben az évben is nagyszámú érdeklődőt vonzottak.

KIEMELT RENDEZVÉNYEK

Vetélkedők, irodalmi versenyek

A vetélkedőkön lehetőséget adtunk arra, hogy a különböző iskolák tanulói összemérhessék felkészültségüket. Hagyományosan minden évben megrendezzük a *József Attila versmondó verseny* városkörnyéki fordulóját, valamint a zalaegerszegi és városkörnyéki iskolák tanulói számára az *Ady Endre versmondó versenyt*.

A Göcseji Múzeum munkatársainak kezdeményezésére – közös szervezésben – először szerveztük meg gyermekkönyvtárunkban a *Libavarázs* című Márton-napi mesemondó versenyt zalaegerszegi és városkörnyéki kisiskolások részvételével. A vidám és hangulatos rendezvényen minden résztvevő kapott ajándékot, a legügyesebbek könyvjutalomban részesültek.

A vetélkedők résztvevőinek száma: 59 versenyző, 68 résztvevő.

Pályázatok

A pályázatok célja a tehetséggondozás, a kiemelkedő képességű és adottságú gyerekek értékes munkáinak felfedezése, jutalmazása és közzététele.

Az Ady Endre Művészeti Általános Iskola és Gimnáziummal közösen már hatodik alkalommal rendeztük meg *A mese születése* című meseíró pályázatot és mesemondó versenyt, melyen 11 kisdíák saját meséjét adta elő.

Április 2-án, a gyermekirodalom világnapján hirdettük meg „*Ültessünk Mesefát!*” című olvasásnépszerűsítő pályázatunkat, melynek sikerességét jelzi, hogy 70 gyermekolvasó küldte be kedvenc könyvének rövid ajánlását és/vagy az olvasás szeretetéről és fontosságáról szóló gondolatait. A gyermekkönyvtár előterében felállított mesefa tavasszal és nyáron kezdett „zöldülni”, majd az ősz beköszöntével sárga-barna-piros levelekkel „színesedett”. A leveleken olvasható könyvajánlásokat és szép gondolatokat 8–14 éves gyerekek írták, akik valamennyien meghívást kaptak a pályázat jutalmazási programjára a Könyves Vasárnapon. A Mesefa-pályázat eredményhirdetését *Czegő Teréz* színművész Benedek Elek meséinek előadásával színesítette.

Ugyancsak április 2-án, Andersen születésnapján indult el a *Mese útja* országos program, melyhez két pályázatunk is kapcsolódik. Zala megyébe 2010 februárjában „érkezett” a mesehónap, melynek a boszorkány a főszereplője, s a *Boszorkány hava* nevet viseli. Gyermekkönyvtárunk is készült a mesehónap méltó megszervezésére – még 14 közreműködő zalai (könyvtári és iskolai) intézménnyel közösen. A gyermekkönyvtárban *Boszorkány-sarok* hívja fel a figyelmet a boszorkányos olvasmányokra, valamint a boszorkáról szóló internetes oldalakra. Mesefa-pályázatunkra 2009 novemberétől boszorkányos könyveket ajánlhattak a zalaegerszegi olvasó gyerekek. A Boszorkányos rajz- és boszorkánykellék-készítő megyei pályázatot is az utolsó negyedévre hirdettük meg – az Apáczai ÁMK Könyvtárával közösen – melyre 2010. január 20-ig kértük a zalai gyerekek alkotásait.

A „*Százarcú boszorka*” – jelmondat szellemében szerveződő programsorozat keretében a határ-idők lejárta előtt is már nagyon sok pályázat érkezett (Boszorkányos Mesefa-pályázatra közel 100 írás, a Boszorkány rajz- és kellékkészítő pályázatra 89 rajz és 10 boszorkánykellék).

Levelezős játék

A levelezős játék sajátos kiscsoportos foglalkozási forma, mely során a gyerekek – önkéntes vállalás alapján – olvasmányélményeiket továbbgondolhatják, ismeretekhez juthatnak és gyakorolhatják a könyvtár és az internet használatát.

Új címmel és megújuló formában indítottuk 2009 őszén hagyományos megyei „Barangolás...” játékunkat. Az *Irodalmi kalandozások* új cím jelzi, hogy könnyedebb, játékosabb, inkább az olvasmányélményt továbbgondoló – mint az olvasottságot számon kérő – kreatív alkotómunkát igénylő feladatokat oldhatnak meg a résztvevők. Megyei játékunk célja az olvasás szeretetének elmélyítése és a rendszeres könyvtárhasználatra ösztönzés mellett az interneten található irodalmi érdekességek megismertetése. Az *Irodalmi kalandozások* játékkal a továbbiakban is az értékes szépirodalom olvasását ajánljuk a gyerekeknek. Rejtvényfüzeteket állítunk össze a könyvek feldolgozásához, a feladatok megoldásakor a könyvtári környezet, a könyvekben való búvárkodás, a könyvtár tájékoztató apparátusa, valamint az Internet használata is jelentős szerepet kap. A játékot háromfordulósra terveztük ebben a tanévben is. A megyei levelezős játékokra Zala megyéből 4–5–6. osztályosok 5 fős csapatait vártuk. A feladatlapok honlapunkra is felkerülnek, lehetőséget adva arra, hogy játék közben is bárki bekapcsolódhasson. A levelezős játékot záró rendezvényre a legeredményesebben szereplő csapatokat hívjuk meg. Ekkor kerül sor az ünnepélyes eredményhirdetésre és a jutalomkönyvek, apró ajándékok, oklevelek átadására.

Az irodalmi levelezős játékunkra a 2008/2009-es tanévben 22 csapat, a 2009/2010-es tanévben 29 csapat nevezett be.

Író-olvasó találkozók, drámapedagógiai és kézműves foglalkozások, irodalmi műsorok

Ebben az évben is nagy hangsúlyt fektettünk a gyermekek érzelmi nevelését szolgáló foglalkozási formák (bábozás, drámapedagógiai és kézműves foglalkozások, verses-zenés műsorok, író-olvasó találkozók stb.) beépítésére a gyermekkönyvtári foglalkozások szerkezetébe. Az irodalom feldolgozását sajátos módszerekkel megvalósító foglalkozások nagyon sikeresek a gyermekek és a pedagógusok körében egyaránt.

Az olvasásfejlesztési célokat megvalósító foglalkozásokat rendszerint vendégelőadók tartják, de a gyermekkönyvtárosok a napi csoportfoglalkozások során is alkalmazzák az új médiapedagógiai módszereket (kézműves foglalkozás, szerepjátékok, bábozás, interaktív honlap és CD-ROM bemutatók stb.). Ehhez a munkához anyagi támogatást a sikeres TÁMOP-pályázat jelenthet.

A 2009. évi gyermekkönyvnapok keretében *Turbuly Lilla* volt a vendégünk, aki új könyveit mutatta be a gyerekeknek.

Június 29-től július 4-ig felső tagozatos hátrányos helyzetű zalai gyermekek részvételével ismét megrendezte gyermekkönyvtárunk – a József Attila Városi Könyvtárral közösen – a nyári olvasótábor Balatongyörökön. A tábor központi témája ez alkalommal a *Játék és játékoság* volt. A kisebb túrák mellett egész napos kiránduláson ismerkedtünk Keszthely nevezetességeivel. A tábori életet vendég előadók is színesítették: drámafoglalkozás, kézműves játszóház és verses-zenés gyermekműsor tette változatosabbá a programokat.

Október 11-én került sor az *Országos Könyvtári Napok – Könyvtárak összefogása a társadalomért (Nagyi Könyvtári Napok)* rendezvénysorozat keretében a *Könyves Vasárnap* rendezvényre könyvtárunkban. A gyermekkönyvtárba látogató kis- és nagyobb gyerekeket, nagyszülőket és pedagógusokat a következő programok várták: ingyenes beiratkozás és internethasználat; kézműves játszóház; könyvtári társasjáték és rejtvényfejtés; bábkészítés és bábjáték. Ekkor került sor a „Zöldüléstől sárgulásig” című Mese-fa-pályázat jutalmazására. Az „Őszi könyvtári napok” keretében nagyszerű előadáson vehettek részt kisiskolás olvasóink: A magyar népmesék című televíziós so-

rozat rendezője, *Horváth Mária* animációsfilm-rendező és *Bartha Irén* rajzfilmkészítő vezette be a gyerekeket a körükben népszerű rajzfilm készítésének rejtelseibe.

November 16-tól november 30-ig rendeztük meg az idei *Zalai gyermekkönyvhetek* programjait.

A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely szervezésében megvalósuló rendezvényekből gyermekkönyvtárunkban a következőkre került sor:

- A rendezvénysorozat megnyitója: közreműködött *Kiss Gábor* igazgató.
- *Ady Endre versmondó verseny* zalaegerszegi és Zalaegerszeg városkörnyéki 4–8. osztályosoknak.
- *Szivárványszó*. Író-olvasó találkozó. Vendég: *Kálnay Adél* író, költő.
- *A két zseni*. Író-olvasó találkozó. Vendég: *Nógrádi Gábor* és *Nógrádi Gergely*.
- A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely őszi továbbképzése iskolai és gyermekkönyvtárosoknak. *A Cimbora klubmozgalom Magyarországon*. Előadó: *Törökne Antal Mária* gyermekkönyvtáros (József Attila Könyvtár, Dunaujváros) és *Kálnay Adél* író; *A mese útja – Boszorkány hava 2010. február*. Előadó: *Matusné Gáll Éva* programkoordinátor (Apáczai Csere János ÁMK Könyvtára, Zalaegerszeg).

A nagyobb rendezvényeinkhez kapcsolódó programjainkon 12 alkalommal 493 fő vett részt.

Egyéni foglalkozás a gyermekolvasókkal

A statisztikai adatokból kitűnik, hogy a helyben használt dokumentumok (a helyben használat és kölcsönzés) száma ebben az évben jelentősen emelkedett.

A felső tagozatosok gyakran kaptak az iskolában olyan feladatot, amelyet a könyvtárban kézikönyvek vagy az Internet segítségével oldhattak meg. Sokszor kértek olvasóink gyorstájékoztatót, ami csupán egyetlen vagy néhány kérdés megválaszolására irányult. Könyvtárunk és más intézmények által indított levelezős játékok, különböző versenyfeladatok megoldásához is nélkülözhetetlen a könyvtár információs bázisa.

Bár egyénileg kevesen használtak hangzós dokumentumot, a csoportos honlap bemutató foglalkozásaink is érdekesek a gyermekek számára, melyeken egyénileg is felfedezhetik az Interneten levő értékes gyermekportálokat. 2009-ben 14 foglalkozáson 326 gyermek ismerkedett az Internettel. A háztartások internet-ellátottságának folyamatos növekedése ellenére az egyéni internetezők száma a korábbi évekhez képest emelkedett.

Az egyéni internethasználók száma 2009-ben 1.324 fő volt.

PR-tevékenység a gyermekkönyvtárban (A gyermekkönyvtár közönségkapcsolatai)

A gyermekkönyvtár hatékony munkavégzése szempontjából elengedhetetlen a vonzáskörzetébe tartozó oktatási és művelődési intézményekkel való együttműködés. Évek óta jó a kapcsolatunk a város és városkörnyék óvodáival, általános iskoláival, a művelődési intézményekkel, a Zala Megyei Közgyűlés Pedagógiai Intézete könyvtárával. Közös programok szervezésével, a feladatok összehangolásával és megosztásával, egymás segítségével hatékony az együttműködésünk a város másik két nagy könyvtárával, a József Attila Városi Könyvtárral és az Apáczai ÁMK könyvtárával, illetve a megyében működő gyermekkönyvtárakkal.

A rendezvényeink megvalósulásához szükséges anyagi fedezetet ebben az évben is pályázat útján nyertük (Nemzeti Kulturális Alap), illetve kiegészítő támogatást kértünk és kaptunk alapítványoktól: a Zalai Gyermek és Ifjúsági Közalapítványtól és Zalaegerszeg Város Önkormányzatától. A gyermekkönyvtár jelentősebb eseményeiről 2009-ben is tájékoztattuk a megyei napilapot, a helyi televíziót és rádiót, és publikáltunk a Zalai Könyvtári Levelezőben.

A 2005 májusában elindított *Olvasó Lurkó* (szerkesztő: *Tóth Renáta*) című havi folyóiratunkat, mely a 7–11 éves korosztálynak nyújt tájékoztatást könyvekről, olvasásról, gyermekkönyvtárunk programjairól, 2009-ben is – a tanévben – havonta megjelentettük. A folyóirat honlapunkról is elérhető: <http://www.dfmk.hu/~gyerek/link8.html>.

Faliújságunkon a gyermekkönyvtár életéről, programjairól, pályázatainkról tudósítottuk olvasóinkat. Rendszeresen könyvkiállításokat állítottunk össze, melyekkel nevezetes eseményekre, évfordulókra hívtuk fel a figyelmet. Megszerkesztettük a 2009. évi gyermekkönyvhét Zala megyei programismertetőjét, meghívókat készítettünk nagyobb rendezvényeinkre.

A gyermekkönyvtár-történeti album elkészítéséhez ez évben is folyamatosan gyűjtöttük a gyermekkönyvtárunkról megjelent cikkeket.

Szaktársasági tevékenység

Megyei módszertani munkánkat a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely keretében végezzük. A Műhely a megyei gyermekkönyvtárak módszertani gondozását végzi, elsősorban a közös munkák összehangolása, valamint továbbképzések és tapasztalatcserék szervezése útján.

2009-ben is megjelentettük nyomtatott és on-line formában is a *Gyermekkönyvtári információ* (GYI) című hírlevelünket (szerkesztő: *Oláh Rozália*), melynek célja a gyermekekkel foglalkozó könyvtárosok munkájához kapcsolódó szakirodalmi papíralapú és elektronikus információk (cikkek, internetes források stb.) közös összegyűjtése és terjesztése. A *Gyermekkönyvtári információkat* (GYI) hírlevél formájában – legalább kéthavonta – eljuttatjuk minden zalai gyermekkönyvtárhoz a ZALATÁR levelezőlistán keresztül. A legfrissebb hírlevél az MKE Gyermekkönyvtáros Szekciójának honlapján is olvasható (<http://www.gykszekcio.eoldal.hu>), valamint honlapunkról is elérhető: <http://www.dfmk.hu/~gyerek/link8.html>.

A honlapunkról ugyancsak elérhető *Olvasó Lurkó* című gyermekkönyvtári folyóirat lapszámaait a városi gyermekkönyvtárosok – saját könyvtárukra vonatkozó információkkal kiegészítve – szabadon terjeszthetik a megye gyermekolvasói körében.

A Zalai Gyermekkönyvtáros Műhelyen belül megvalósuló együttműködés szép példája *A mese útja – Boszorkány hava – Százarcú Boszorka* megyei programsorozat előkészítése, melyben 14 zalai iskola és könyvtár vesz részt.

Ez évre tervezett Tarkaforgó 23. (*Hunyadi Mátyás, a jégen választott király* című) módszertani kiadványunkhoz az anyaggyűjtést elvégeztük, szerkesztése és megjelentetése a következő év feladata lesz.

Továbbképzések, tapasztalatcserék

A megváltozott információs környezetben kiemelt feladatunknak tekintjük a gyerekek érzelmi intelligenciájának és kreativitásának fejlesztésére irányuló új médiapedagógiai módszerek könyvtári alkalmazásának, valamint az olvasásfejlesztés új lehetőségeinek elméleti és gyakorlati bemutatását.

E célok megvalósítása érdekében a következő megyei továbbképzéseket, műhelyértekezleteket szerveztük 2009-ben:

- ♦ Tavaszi megyei továbbképzés. Időpont: május 13. (25 résztvevő)
 - ♦ *Szeresd a könyvet!* Előadó: *Adoryán Emese* könyvtárostánár (Kontyfa Középfiskola, Általános Iskola, Óvoda és Kerületi Nevelési Tanácsadó, Budapest),
 - ♦ *A mese útja*. Előadó: *Matusné Gáll Éva* könyvtáros (Apáczai Csere János ÁMK Könyvtára, Zalaegerszeg).
- ♦ Őszi megyei továbbképzés. Időpont: november 18. (29 résztvevő)

- A gyermekkönyvheti rendezvénysorozat keretében tartottuk az őszi továbbképzést iskolai és gyermekkönyvtárosok, valamint pedagógusok számára a következő programmal:
- *Cimbora klubmozgalom Magyarországon*. Előadó: *Törökné Antal Mária* gyermekkönyvtáros (József Attila Könyvtár, Dunaújváros).
- „*Cimboraság*” a gyakorlatban. Előadó: *Kálnay Adél* író.
- Aktuális műhelymegbeszélés „*A mese útja – Boszorkány hava 2010. február*” zalai rendezvénysorozatról. Programkoordinátor: *Matusné Gáll Éva* könyvtáros (Apáczai Csere János ÁMK Könyvtára, Zalaegerszeg).

Szeptember elején rendeztük meg a műhelytagok részvételével a szokásos „tanévnyitó értekezletet”, melyen sor került az előző tanév munkájának értékelésére; az új tanév programjainak összehangolására; a közös munkák, levelezős játékok, könyvtári vetélkedők, pályázatok stb. megbeszélésére, valamint a 2009. évi zalai gyermekkönyvhét előkészítésére.

A megyei továbbképzések mellett a Műhely tagjai közül többen ellátogattak az MKE Gyermekkönyvtáros Szekciója és Zala Megyei Szervezete programjaira. Gyermekkönyvtárunk vezetője mint vezetőségi tag vesz részt az MKE Gyermekkönyvtáros Szekciójának munkájában.

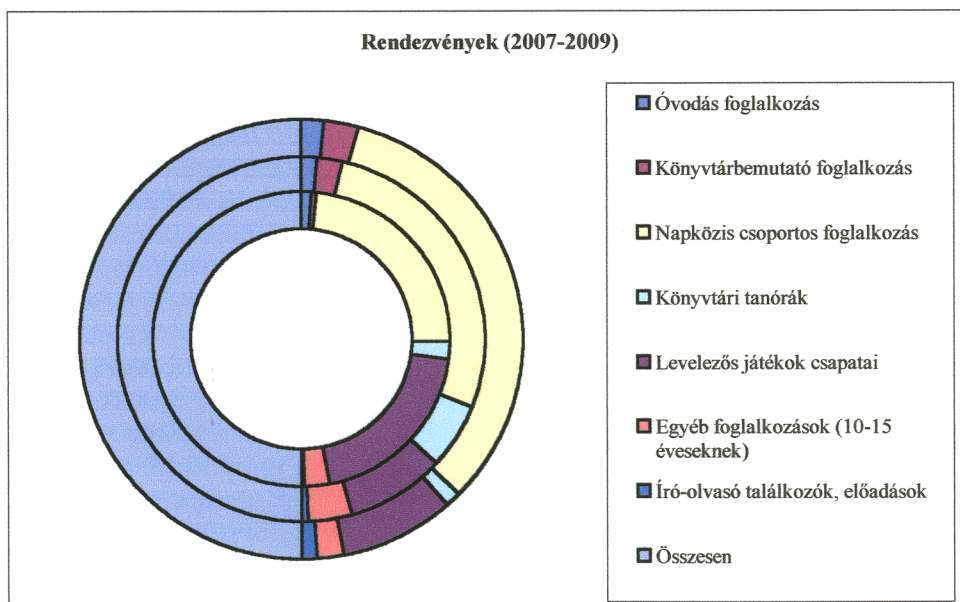
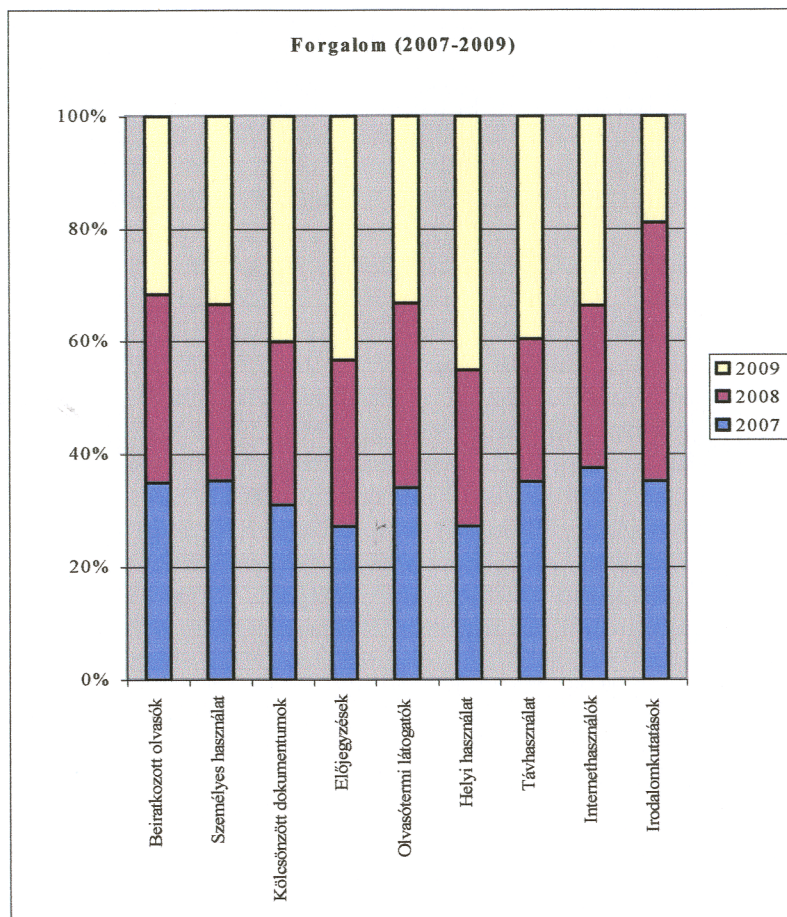
A november 16–30-ig zajló Zalai Gyermekkönyvhetek-et műhelymunkában szerveztük meg a városi gyermekkönyvtárosok és a hálózatgondozó-módszertanos kollégák közreműködésével. A programsorozat keretében a megye 17 könyvtárában több mint 30 rendezvényre (irodalmi versenyek és előadások, író-olvasó találkozók, kézműves foglalkozások, báb- és verses-zenés műsorok stb.) került sor. A zalai könyvtárak vendégei voltak az idei gyermekkönyvhéten: *Kálnay Adél* író, költő; *Kanizsa József* író, költő; *Nógrádi Gábor* író; *Nógrádi Gergely* író; *Czegő Teréz* színművész; *Ecsedi Erzsébet* színművész; *Neszmélyi Magdolna* színművész; a *Ziranó Színház*; *Joós Tamás* énekmondó; *Kelemen Gyula* előadóművész; *Rosta Géza* előadóművész; *Marx Mária* néprajzkutató; *Matusné Gáll Éva* könyvtáros; *Óriné dr. Bilkei Irén* történész; *Törökné Antal Mária* gyermekkönyvtáros.

2009-ben *Oláh Rozália* mint szakfelügyelő Zalaszombatfa községi könyvtárában ellenőrizte a nyilvánosság alapkövetelményeinek érvényesülését, valamint a zalaegerszegi Izsák Imre ÁMK Könyvtárában szakfelügyeleti utóvizsgálatot végzett.

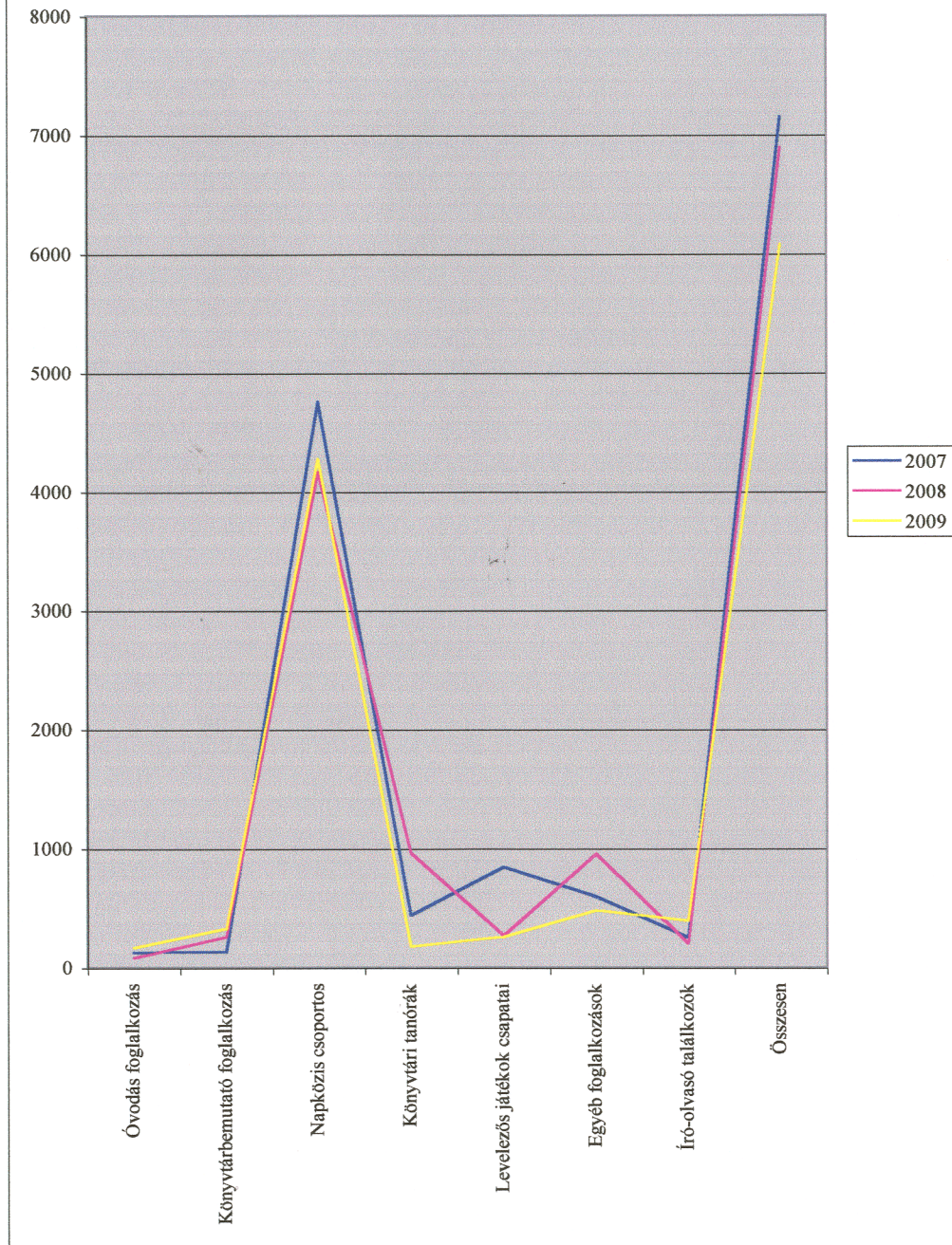
Ebben az évben is részt vettünk a József Attila Városi Könyvtárral közösen szervezett olvasótábor előkészítésében és lebonyolításában. A balatoni olvasótábor (Balatonyörök: június 29–július 4.) ismét maradandó élményt nyújtott a zalai (10–13 éves) hátrányos helyzetű gyermekeknek.

2009-ben is eleget tettünk mentori feladatainknak: segítséget nyújtottunk a főiskolai hallgatóknak szakmai gyakorlatuk teljesítéséhez, tantárgyi és szakdolgozataik elkészítéséhez.

Összehasonlító diagramok a gyermekkönyvtár munkájáról
2007–2009.

Rendezvények látogatottsága (2007-2009)

MEGYEI ÉS KISTÉRSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK

Az intézmény hálózati központ szerepköréből adódóan feladatkörünkbe tartozik a megyei könyvtárhálózatba tartozó könyvtárak szakmai tevékenységének összehangolása és segítése, valamint a többcélú kistérségi társulásokkal kötött megállapodás alapján a mozgókönyvtári feladatelátás.

E tevékenységet közvetlenül a módszertani, hálózatgondozói és fejlesztési szolgálat munkatársai (három főfoglalkozású könyvtáros és egy részfoglalkozású rendszerszervező) végzik az intézmény igazgatójának irányításával, de az intézmény más részlegeinek munkatársai (szerzeményező és feldolgozó csoport, gazdasági szervezet) is részt vállalnak a megyei és kistérségi feladatok ellátásában. A szakmódszertani, gyermekkönyvtári munkában az olvasószolgálat munkatársai is közreműködtek az igazgatóhelyettes irányításával; ezenkívül kötetzeti munkát is végzünk a hálózat számára.

MEGYEI SZOLGÁLTATÁSOK

A könyvtárak együttműködésének szervezése

A megyei hálózatgondozói rendszer működtetésének jogi háttérét az 1997. CXL. törvény, és az 1998. évi 29. számú közgyűlési határozat biztosította.

A gyermekkönyvtári szakmódszertani és szervezési munkát a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely keretében láttuk el.

Intézményünk rendszeresen tartotta a kapcsolatot a nyilvános könyvtári szolgáltatást biztosító helyi önkormányzatok képviselőivel, a polgármesterekkel és a jegyzőkkel. Felhívtuk a figyelmüket a könyvtárakat érintő jogszabályokra, ajánlásokra, szükség esetén szakmai tanácsokkal láttuk el őket.

Az önálló intézményi működést választó nyilvános könyvtárak számára nyújtott szolgáltatásaink: módszertani gondozás, szaktanácsadó tevékenység, statisztikai adatszolgáltatás, helyismereti- és közhasznú információszolgáltatás, rendezvények, szakmai továbbképzések szervezése, kiadványok készítése (e feladatokat később részletezzük).

Intézményünk az egész megye területén intézte a *könyvtárak közötti együttműködés szervezését*. A községek számára a megye hat városi könyvtárával (Hévíz, Keszthely, Lenti, Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Letenye) együttműködve végeztünk szolgáltatásokat, az önkormányzatokkal kötött megállapodások alapján. A városi könyvtárak vezetőivel évi három alkalommal munkaértekezletet tartottunk, amelyen megvitattuk az aktuális tennivalókat. Az értekezleten készült emlékeztetőt eljuttattuk minden résztvevőnek, hogy ezzel is megerősítsük az ott elhangzottakat. A könyvtárak közötti kapcsolatrendszer erősítéséhez hozzájárult az internetes levelezés (elsősorban a ZALATÁR könyvtári levelezőlistán keresztül) és a hírlevelek is.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár munkatársai az év folyamán számos alkalommal keresték fel a megye településeit az intézmény gépkocsijával, legtöbbször a mozgókönyvtári ellátásban részesülő 30 települést, de a városi és községi könyvtárakat is a közös projektek, rendezvények szervezése, kiadványok kiszállítása alkalmával.

A megye 257 települése közül csak két kicsi faluban nincs könyvtári szolgáltatás (Iborfia, Sénye). A többi településen vagy nyilvános könyvtár fenntartásával, vagy könyvtári szolgáltatás megrendelésével biztosította a helyi önkormányzat a könyvtári szolgáltatást a lakosság számára. A községekben a könyvtári szolgáltatások megvalósulását a központi ellátási formák (mozgókönyvtári ellátás, illetve az ellátórendszer) és a hálózatgondozói tevékenység összekapcsolása segítette. Ennek anyagi hátterét a mozgókönyvtári normatíva és a megyei önkormányzat 2,4 millió forintos támogatása biztosította.

Zala megye 248 községe közül 2009-ben már csak 13 önállóan szerzeményező nyilvános községi könyvtár működött, 10 nyilvános községi könyvtár ellátórendszeri szolgáltatást vett igénybe, a legtöbb (222) település a mozgókönyvtári ellátást választotta.

Ellátórendszer esetében a községi önkormányzatokat terhelte a szolgáltatás és a dokumentumbeszerzés költsége: hat település a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtártól, négy település a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtártól rendelte meg a szolgáltatásnak ezt a formáját.

Mozgókönyvtári ellátás esetén a szolgáltatás a kistérségek által lehívott normatív támogatásból valósult meg. A megye valamennyi többcélú kistérségi társulása felvette feladatai közé a mozgókönyvtári ellátást. Így ez a szolgáltatási forma egyre népszerűbbé vált a megyében: 2005-ben öt, 2006-ban nyolc nagykanizsai kistérséghez tartozó település ellátási formája volt; 2007-ben 160 község, 2008-ban 215 község, 2009-ben már 222 község rendelte meg a kistérségi könyvtári ellátást.

Szolgáltató könyvtár	A községi ellátás formája		
	mozgókönyvtár	ellátórendszer	hálózatgondozás
Gróf Festetics György Művelődési Központ Városi Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény	5		
Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár	22		3
Fejér György Városi Könyvtár	28	6	3
Halis István Városi Könyvtár	37	4	6
József Attila Városi Könyvtár	50		
Városi Könyvtár, Lenti	50		
Deák Ferenc Megyei Könyvtár	30		1
Összesen	222	10	13

A megye 9 városában összesen 13 önkormányzati fenntartású könyvtár működött. Zalaegerszegen a Deák Ferenc Megyei Könyvtár mellett három könyvtár látott el települési könyvtári feladatokat (József Attila Városi Könyvtár, Apáczai ÁMK Könyvtára, Izsák ÁMK Könyvtára).

A megyei könyvtár fontos szerepet játszik a megyeszékhely lakosságának ellátásában is. Ennek összehangolására intézményünk együttműködik Zalaegerszeg nyilvános könyvtárai mellett a város felsőoktatási könyvtáraival és szakkönyvtáraival is. A szerzeményezés összehangolásának célja elsősorban a felsőoktatási hallgatók kiszolgálásának biztosítása.

Nemzetiségi könyvtári ellátást a horvát nemzetiség részére továbbra is a tótszerdahelyi báziskönyvtár végez. Ezt a tevékenységet felügyeljük és szaktanáccsal segítjük. Az Országos Idegennyelvű Szakkönyvtár támogatásával a megyei könyvtárban is kialakítottunk egy horvát állományrészletet, amelynek irodalomjegyzékét eljuttatjuk a horvát nemzetiségi könyvtárakhoz. A cigány nemzetiség ellátását a megyei könyvtár báziskönyvtárában az olvasószolgálat keretei között folytatjuk.

Az elmúlt évben is folyamatos szakmai kapcsolatban voltunk a Könyvtári Intézettel és a szakmai szervezetekkel. Elsősorban a statisztikai adatszolgáltatás, a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetése, a továbbképzések szervezése folytán dolgoztunk együtt. Részt vettünk a Könyvtári Intézet, az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, valamint az Oktatási és Kulturális Minisztérium által szervezett szakmai napokon, konferenciákon.

Statisztikai adatszolgáltatás, érdekeltségnövelő támogatás

2009 elején feldolgoztuk és továbbítottuk a zalai könyvtárak statisztikai adatait az egységes kulturális statisztikai rendszerbe. A települési könyvtárak mellett a felsőoktatási és a szakkönyvtárak statisztikai adatszolgáltatásának megszervezése is a megyei könyvtár feladata volt. Megyénkben nagyon kevés volt az elektronikus adatszolgáltató, amely a mi munkánkat jelentősen növelte.

Az országos adatszolgáltatás mellett táblázatos formában elkészítettük a megyei statisztikai összesítést és a címjegyzéket is. Erre nagy szükség volt, hiszen hetekig dolgoztunk a könyvtárak statisztikai jelentéseinek javításán, pontosításán, a hiányzó adatok pótlásán. 2009 májusában megjelent a zalai települési könyvtárak statisztikai adatait tartalmazó *TEKE* című kiadványunk, amelyet könyvtárunk honlapján is elérhetővé tettünk. A statisztika alapján elemző tanulmányt is készítettünk, amelyet a *Zalai Könyvtári Levelező* 2009. évi 2. számában jelentettünk meg.

Az *érdekeltségnövelő támogatás* igénybevétele érdekében februárban összegyűjtöttük és feldolgoztuk a megye nyilvános könyvtárainak elmúlt évi dokumentum-beszerzésre fordított összegeiről készült igazolásokat. A jogszabálynak megfelelően táblázatban foglaltuk össze az adatokat és elküldtük a Könyvtári Intézetbe. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium a nyár folyamán tette közzé döntését a támogatásról: 24 önkormányzat 11.363 ezer forint támogatást nyert el.

Könyvtárunk már októberben megkezdte a 2009. évi statisztikai adatszolgáltatás előkészítését. A forgalmi adatok méréséhez szükséges munkanaplókat és beiratkozási naplókat eljuttattuk a könyvtárakba és felhívtuk a figyelmet az adatszolgáltatásban bekövetkező változásokra.

Nyilvános Könyvtárak Jegyzéke, szakfelügyelet

2009-ben is figyelemmel kísértük a zalai könyvtárakat a *Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén*. Folyamatosan tartottuk a kapcsolatot a Könyvtári Intézet e területért felelős munkatársával. A változásokat az Oktatási és Kulturális Minisztérium Könyvtári Osztálya és a Könyvtári Intézet évente megjelenteti a Kulturális Közlönyben, valamint a <http://www.ki.oszk.hu/nyilvanos> URL címen kereshető adatbázisban is nyomon követhető.

Azoknak az önkormányzatoknak, amelyek úgy döntöttek, hogy szolgáltatóhelyet működtetnek a továbbiakban, és egy nagyobb könyvtártól rendelnek meg szolgáltatásokat, kérelmezniük kellett a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékéről való törlést. Intézményünk munkatársai segítették ezeket a képviselő-testületeket e határozat meghozatalában. 2008 végén Zala megyéből összesen 41 könyvtár szerepelt e jegyzéken, addig 2009 végén már csak 36 könyvtár, köztük egy megyei, 11 városi, 19 községi, egy felsőoktatási és négy szakkönyvtár.

Továbbra is segítjük a megyében a szakértői és a szakfelügyeleti vizsgálatok lebonyolítását. A városi könyvtárakkal közösen figyelemmel kísérjük a vizsgálatok intézkedési tervében megfogalmazott feladatok megvalósulását.

2009-ben összesen tíz szakfelügyeleti vizsgálatra, és 5 utóvizsgálatra került sor. A 10 községben végzett vizsgálat jellegzetessége és újszerűsége 2009-ben az volt, hogy most már több évi szolgáltatás-megrendelés után érdemben lehetett tájékozódni arról, hogyan és milyen eredménnyel épült ki Zala megyében a mozgókönyvtári szolgáltatórendszer. Könyvtárunk részt vett a vizsgálatok előkészítésében, segítve a szakfelügyelők munkáját, valamint figyelemmel kísérte az intézkedési tervekben megfogalmazott feladatok végrehajtását.

Pályázatok

A korábbi évekhez hasonlóan a megyei könyvtár továbbra is felhívta a figyelmet a megjelenő új pályázatokra, valamint módszertani segítséget nyújtott a pályázatok megírásában. Ezenkívül a

megyei könyvtár számos olyan pályázaton is indult, amelyben együttműködött a megye más könyvtáraival.

A Nemzeti Kulturális Alap Könyvtári Szakmai Kollégiuma pályázatai:

• Restaurálás	105.000 Ft
• Könyvkötés	273.000 Ft
• Könyvtárak összefogása „Nagyi-napok”	1.514.460 Ft
• Elektronikus ügyintézői tanfolyamok	876.100 Ft
• Irodalmi műhelyek bemutatkozása	500.000 Ft

Megyei, illetve városi támogatások:

• Zalai Gyermekek és Ifjúsági Közalapítvány: gyermekrendezvények	25.000 Ft
• ZMJV Polgármesteri Hivatal: gyermekrendezvények	100.000 Ft
• ZMJV Polgármesteri Hivatal: Kolontól – Zaláig vetélkedő	30.000 Ft
• ZMJV Polgármesteri Hivatal: Zrínyi-szavalóverseny	30.000 Ft

EU-s pályázatok:

- Eredményesen szerepeltünk a *TIOP-1.2.3-08/1 Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése – „Tudásdepó-Expressz”* pályázaton. A projekt megvalósítására konzorciumot hoztunk létre, amelynek tagjai a megye nagyobb városi könyvtárai (Keszthely, Lenti, Letenye, Nagykanizsa, Zalaegerszeg) és a Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtára. A pályázat a könyvtárak technikai ellátottságának javítását, a TextLib integrált rendszer fejlesztését és a Zalai Tudástár adatkezelő rendszer létrehozását célozta meg. Az összesen 100 millió forint értékű pályázat megvalósítása 2009. október 1-jétől vette kezdetét, ebből 53.454.917 forint támogatás a Deák Ferenc Megyei Könyvtár keretösszege, amely tartalmazza a menedzsment költségeket és a nyilvánosság biztosításának költségeit is.
- 2009 elejétől a *TÁMOP-3.2.4-08/1 „Tudásdepó-Expressz” – A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében* pályázaton a korábban létrejött konzorciummal dolgoztunk együtt. A projektben együttműködünk községi önkormányzatokkal, kistérségi társulásokkal és iskolákkal is. A pályázat lehetővé teszi a honlapunk, elektronikus katalógusunk, adatbázisaink fejlesztését, valamint olvasásnépszerűsítő programok, képzések szervezését is. A pályázat első körben tartaléklistára került, majd 2010 elején értesítés érkezett a pályázat befogadásáról, illetve a szerződés-kötés előkészítéséről. Így elkezdődhet a 77.044.830 forint értékű projekt megvalósítása, amelyből 25.037.354 forint a megyei könyvtár keretösszege.

Informatikai háttér

Továbbra is elvégeztük az NIIF HBONE-központ feladatait, folyamatos felügyelettel biztosítottuk a csatlakozó intézmények internetkapcsolatát. A nyilvános könyvtári és közgyűjteményi hálózat számára elláttuk a rendszergazda feladatát, folyamatos tanácsadást, üzemeltetési és alkalmazási segítséget nyújtottunk. Előfizettünk a különböző adatbázisokra (pl. Complex CD-DVD jogtár) és segítettük a TextLib integrált rendszer működését.

A községi könyvtárak letéti nyilvántartásához a TextLib letéti modulját használjuk, amely lehetővé teszi a letétek cseréjét és a dokumentumok on-line visszakeresését is. Folyamatban van a kistérségi modul fejlesztése is, amelyet 2010-től szeretnénk alkalmazni a mozgókönyvtári feladatellátásban; ezáltal lehetőség nyílik a települések saját állományának elektronikus feldolgozására. A TextLib adatbázisban megtalálható lesz az egyes szolgáltatóhelyek teljes helyben lévő (saját + letéti) állománya. A szolgáltatóhelyeken munkaállomás telepítésével bevezethető lesz az elektronikus köl-

csönzés. Mindez nagy előrelépést fog jelenteni a községek számára, hiszen négy éven belül minden településen egy teljes mértékben nyilvántartott és feldolgozott könyvtári állomány lesz megtalálható. Ugyanakkor láthatóvá és kereshetővé válik a rendszerben a Deák Ferenc Megyei Könyvtár és valamennyi ellátott település állománya is a használók számára. Így ha valakinek szüksége van bármilyen dokumentumra, a keresőmezőbe beírva megtudhatja, melyik könyvtárban, illetve ellátóhelyen férhet hozzá. A községi állományok elektronikus feldolgozása, illetve ennek előkészítéseként az állományellenőrzések és selejtezések elvégzése sok munkát fog jelenteni számunkra a következő négy évben.

Rendezvények, továbbképzések

A megye könyvtárainak munkáját, az olvasóközönséggel tartott kapcsolatukat nagymértékben segítette a rendezvények szervezése. A programokról részletesen az olvasószolgálat és a gyermekkönyvtár beszámolójában szólnak. Itt csak felsoroljuk a legjelentősebb rendezvényeket:

- Megemlékeztünk többek között a *költészet napjáról*, a *népmese napjáról*. A hagyományosan megrendezett *ünnepi könyvhéten* és a *Zalai Gyermekkönyvhetek* során számos rendezvényre került sor a megyében. Ez utóbbi rendezvénysorozatokhoz programfüzetet készítettünk.
- Az *Internet Fiesta* rendezvényein a számítógépes információszolgáltatásra és az elektronikus ügyintézés lehetőségére hívtuk fel a figyelmet.
- A megyei összefogással megvalósuló rendezvények közül kiemelkedett az *Őszi Könyvtári Napok* programsorozata, amely a Nemzeti Kulturális Alap pályázati támogatásából valósult meg. 2009-ben elsősorban az idősebb olvasókat céloztuk meg. Zala megyében szinte valamennyi városi könyvtár, több községi és iskolai könyvtár is bekapcsolódott a programba, a koordinátori teendőket pedig a Deák Ferenc Megyei Könyvtár látta el. Különösen jó volt a fogadtatása a *Könyves Vasárnap* programjainak. A megyei média rendszeresen tudósított az egyes eseményekről. Éltünk az Internet adta lehetőségekkel is, honlapunkon (www.dfmk.hu) lehetett tájékozódni a teljes megyei programról.
- Dolgozóink szakmai fejlődéséhez hozzájárultak – az akkreditált képzések mellett – a különböző témában szervezett továbbképzések is (pl. az MKE Zala Megyei Szervezetének tavaszi továbbképzése, és a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely tavaszi és őszi továbbképzése). Részt vettünk a megye más könyvtáraiban és az ország különböző pontján rendezett szakmai napokon, konferenciákon valamint a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 41. debreceni vándorgyűlésén is.

Kiadványok

Az elmúlt évekhez hasonlóan szerkesztettük és megjelentettük a könyvtári hálózat lapját, a *Zalai Könyvtári Levelező* két számát, amelynek írásai beszámolnak a megyében végzett munkáról. A lapot eljuttattuk valamennyi Zala megyei könyvtárnak, így értesülhettek a megyei és országos szakmai programokról, a könyvtárakban folyó műhelymunkáról; a lapot a megyei könyvtár honlapján elektronikusán is elérhetővé tettük: <http://www.dfmk.hu/kiadvanyok.html>.

A Gyermekkönyvtáros Műhely 2008-ban is kiadta a *Gyermekkönyvtári információ* című internetes módszertani hírlevelet; könyvtárunk megjelentette az *Olvasó Lurkó* című folyóiratot.

2009-ben is vállaltuk a megyei kiadványok, valamint az elosztás céljából a könyvtárhoz érkezett egyéb kiadványok eljuttatását a megye más könyvtáraiba.

Kötészeti és restaurálási szolgáltatás

A hálózat tagkönyvtárai számára továbbra is vállaltuk – önköltséges áron – a köttetést. Egyeztettük az időpontokat a városi könyvtárak és a könyvkötészet között. Külön kérésre vállaltuk a folyóiratok, könyvek kiszállítását is.

2009-ban összesen 3.509 kötet bekötésére került sor, ebből 2.792 darab volt a megyei könyvtár kiadványa. Ezenkívül négy városi könyvtár (Keszthely, Lenti, Letenye, Zalaegerszeg) továbbá Zala Megyei Önkormányzat, a Magyar Nemzetiségi Tájékoztatási Intézet Lendva (Szlovénia), a Zala Megyei Pedagógiai Intézet dr. Kovács Lajos Könyvtára, a Zrínyi Miklós Gimnázium és a Béke-ligeti Iskola vették igénybe a könyvkötészeti szolgáltatást: összesen 717 darab kiadványt köttettek be. Az összes kiadványból 1.474 darab vászon és 2.035 darab puhakötés volt.

A megyei könyvtár könyvkötészete készítette el az intézmény kiadványait, így a *Zalai Könyvtári Levelezőt*, a *TEKÉ-t*, az *Olvasó Lurkót*, valamint a könyvünnepekhez kapcsolódó programfüzeteket.

A köttetés mellett számos dokumentum restaurálására került sor: az év során a legnagyobb munkát a megyei könyvtár számára elkészített, *Magyar Paizs* című lap 1900–1904 közötti számainak állományvédelme jelentette, amely elsősorban pályázati támogatásból készülhetett el. A József Attila Városi Könyvtár régi könyvállományának 15 dokumentuma újult meg. A Göcseji Múzeum kiállításaihoz is segítséget nyújtottunk plakátok konzerválásával, muzeális iratok helyreállításával.

MOZGÓKÖNYVTÁRI ELLÁTÁS

A megyei Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer (KSZR) célja a községekben élő lakosság könyvtári ellátása. A Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2009-ben a községi önkormányzatokkal, illetve a zalaegerszegi, zalaszentgróti és pacsai többcélú társulásokkal kötött ellátási szerződések alapján összesen 30 község számára végezte a mozgókönyvtári ellátást. Az ellátott települések a következők voltak: *Alibánfa*, *Alsónemesapáti*, *Bagod*, *Csöde*, *Gyűrűs*, *Kemendollár*, *Kisbucsa*, *Nemesapáti*, *Nemeshetés*, *Pethőhenye*, *Pókaszepetk*, *Pusztaszentlászló*, *Vöckönd*, *Zalaistvánd*, *Zalaszentiván*, *Zalaszentlőrinc* (zalaegerszegi kistérség); *Almásháza*, *Batyk*, *Dötk*, *Pakod*, *Zalabér*, *Zalavég* (zalaszentgróti kistérség); *Búcsúszentlászló*, *Nemessándorháza*, *Nemesszentandrás*, *Nemesrádó*, *Pölöske*, *Szentszántó*, *Zalai Grace*, *Zalaszentmihály* (pacsai kistérség).

Ezenkívül a zalaegerszegi és pacsai kistérség területén nyilvános könyvtárként működő községi könyvtárak számára (*Pacsa*, *Söjtör*) szakmai módszertani segítséget nyújtottunk.

A mozgókönyvtári szolgáltatások finanszírozására 2009-ben községenként 120.000 forintra kevesebb pénz állt rendelkezésre, mint 2008-ban; a korábbi 1.300.000 forint helyett, fálvanként 1.180.000 forint volt a normatív támogatás összege. A többcélú társulások döntése alapján a központi támogatást a községi önkormányzatoknak, illetve a szolgáltató könyvtáraknak átadták felhasználásra, amelyről elszámolást kellett készíteni. A kistérségi társulásokkal kötött megállapodás alapján intézményünk, mint szolgáltató könyvtár a feladatellátáshoz negyedévente kapta meg a szükséges keretösszeget. A zalaegerszegi és pacsai kistérség fálvanként 472.000 forintot biztosított a dokumentum- és információ-szolgáltatásra, amelyből 236.000 forint volt fordítható a könyvtárak letéti állományának fejlesztésére és folyóirat előfizetésekre. A zalaszentgróti kistérségben 413.000 forint volt a könyvtárunknak átadott pénzösszeg településenként, amelynek fele, 206.500 forint a könyvtári dokumentumra fordítható keret.

A 30 településre vetítve ez összességében annyit jelent, hogy a zalaegerszegi kistérség a 16 település ellátására 7.552.000 forintot, a pacsai kistérség a nyolc település ellátására 3.776.000 forintot, a zalaszentgróti kistérség a hat település ellátására 2.478.000 forintot biztosított összesen. A 13.806.000 forint keretösszeg fele dokumentum-beszerzésre fordítódott, a fennmaradó rész a

működési és felhalmozási kiadásokat fedezte, de ebből finanszíroztuk a községekben szervezett rendezvényeket és az internethasználói képzést is.

Dokumentum- és információszolgáltatás a kistérségek számára

A jó minőségű könyvtári szolgáltatások egyik alapfeltétele a friss, jó és megfelelő ütemben gyarapodó, gondozott állomány. A dokumentumokat letéti ellátás formájában juttattuk ki a mozgókönyvtári szolgáltatást megrendelő 30 községbe. A központi dokumentum-beszerzés célja az volt, hogy a kedvezmények és a szakszerű dokumentum-vásárlás útján olcsóbbá és gazdagabbá váljon az állománygyarapítás, a friss, aktuális és a helyi igényeknek megfelelő dokumentumok hozzáférhetőek legyenek a kistérségeken.

A mozgókönyvtári ellátást megrendelő települések számára ingyenes hozzáférést biztosítottunk a szolgáltató könyvtár teljes dokumentum-gyűjteményéhez, valamint a magyarországi könyvtárak állományához is, a szolgáltató könyvtár ODR kapcsolatán keresztül. E szolgáltatásunkat könyvtárközi kölcsönzés útján biztosítottuk eredetiben vagy másolat formájában, melyet akkor kínáltunk fel a települések számára, ha a községi szolgáltatóhely olvasója által kért dokumentum a letéti rendszerben már nem volt beszerezhető, vagy sürgősen szüksége volt rá a használónak.

A dokumentum-beszerzésre fordított összeg részben a normatíva csökkenése, részben a Deák Ferenc Megyei Könyvtárnak átadott keretösszeg csökkenése miatt 2.038 ezer forinttal kevesebb volt, mint 2008-ban. A 6.903.000 forint mozgókönyvtári normatív támogatás (valamint a pókaszepteki szolgáltatóhely után pótlólag utalt 2008. évi 208.000 forint normatív támogatás) mellett 810.500 forint érdeklőségnövelő támogatás is emelte az éves beszerzési keretet, mégis nagyfokú a csökkenés. Félő, hogy a kínálat csökkenése a könyvtárhasználat mutatóit is befolyásolja. (Már ebben az évben is látható ennek a hatása.) Míg 2008. évben 5.354 darab dokumentumot leltároztunk be a községek számára, 2009-ben 1.878 darabbal kevesebbet, 3.476 darabot vásároltunk és dolgoztunk fel.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár beletárolt mozgókönyvtári állománya (összesítés)

Dokumentumtípus	Tárgyévi beszerzés (db)	2009. december 31-i állapot (db)
Könyv	2.739	11.282
Kartográfiai dokumentum	4	8
Hangdokumentum (CD)	186	576
Képdokumentum (DVD)	547	2.043
Elektronikus dokumentum (CD-ROM, DVD-ROM)		9
Összesen	3.476	13.918
Állománygyarapítás értéke (ezer Ft)	6.372	15.998

Ezenkívül összesen 255 kurrens időszaki kiadványt fizettünk elő a kistérségek települései számára. A dokumentum-beszerzésre fordított összeg a három kistérségben összesen 8.143.523 forint volt, ebből 4.654.446 forintot könyvre, 1.717.939 forintot AV dokumentumra (CD, DVD) és 1.771.138 forintot kurrens időszaki kiadványra költöttünk. A mozgókönyvtári állomány könyvtárunk on-line katalógusában (<http://katalogus.dfmk.hu:8080/>), az Interneten keresztül visszakereshető.

A szolgáltatóhelyek az önkormányzatokkal kötött szerződésnek megfelelően az év folyamán hat alkalommal kaptak új könyveket. A letétbe adott dokumentumok kisebb hányada tartós letét, a többi cseréletét formájában került a községekbe. CD-t, DVD-t igény szerint szállítottunk, egy alkalommal

20–20 darabot kaptak egyhónapos határidőre. E dokumentumfajták egyre népszerűbbek a településeken.

A községi szolgáltatóhelyekre forgalmazott dokumentumok száma 2009-ben

Település	Mozgókönyvtári állományból 2009-ben forgalmazott				Saját állományból 2009-ben	2009-ben összesen forgalmazott dokumentumok	Letétben 2009 előtt kint lévő dokumentumok	Összesen forgalmazott dokumentumok 2009-ben
	Könyv	DVD	CD	Összesen				
Alibánfa	86	235	22	343	20	363	266	629
Almásháza	114	232	36	382	25	407	275	682
Alsónemesapáti	116	200	52	368		368	559	927
Bagod	148	50	15	213		213	109	322
Batyk	179	279	17	475	140	615	359	974
Búcsúszentlászló	144	238	24	406		406	136	542
Csöde	100	168	37	305		305	255	560
Dötk	94	70	4	168		168	268	436
Gyűrűs	88	168	26	282	2	284	277	561
Kemendollár	126	257	45	428	22	450	302	752
Kisbucsa	93	53		146		146	110	256
Nemesapáti	111	234	73	418	16	434	290	724
Nemeshetés	55	66	20	141		141	285	426
Nemesrádó	117	131	4	252		252	580	832
Nemessándorháza	142	184	14	340	11	351	176	527
Nemesszentandrás	120	107	3	230	6	236	319	555
Pakod	138	242	17	397	7	404	321	725
Pethóhenye	118	259	26	403	16	419	321	740
Pókaszepetk	163	177	25	365	10	375	57	432
Pölöske	180	250	21	451	31	482	366	848
Pusztaszentlászló	122	143	30	295	5	300	61	361
Szentpéterúr	150	141	5	296	9	305	350	655
Vöckönd	88	139	32	359	2	261	536	797
Zalabér	138	125	1	264	23	287	324	611
Zalaigrice	128	154	6	288		288	569	857
Zalaistvánd	93	156	6	255		255	386	641
Zalaszentiván	161	47	8	216	1	217	59	276
Zalaszentlőrinc	103	169	7	279	3	282	214	496
Zalaszentmihály	184	120	1	305	12	317	340	657
Zalavég	140	235	15	390	4	394	303	697
Összesen	3.739	5.029	595	9.330	365	9.725	8.773	18.498

2009-ben összesen 9.737 darab dokumentumot forgalmaztunk a 30 településre, ebből 4.116 darab könyvet, 5.621 darab audiovizuális dokumentumot (CD, DVD). Összehasonlítva az előző évi adatokkal, az év folyamán az új vásárlások csökkenése ellenére 1.465 darabbal több könyvtári állományt juttattunk ki a településekre. Ezt a dokumentumok cseréjével tudtuk elérni. Az előző években kiadott dokumentumokkal együtt a településeken 8.773 darab letét volt december 31-én. Ezenkívül valamennyi településen van még saját tulajdonú községi állomány is. Így a felhasználók

számára a 30 településen összesen 18.498 leltározott dokumentum állt helyben rendelkezésre, továbbá többféle előfizetett időszaki kiadvány (havi és hetilap).

Kistérség	Települések száma	Kiszállított dokumentumok száma		
		Könyv	CD, DVD	Összesen
Pacσαι	8	1.234	1.403	2.637
Zalaegerszegi	16	1.880	2.945	4.825
Zalaszentgróti	6	1.002	1.273	2.275
Összesen	30	4.116	5.621	9.737

Intézményünk honlapján hozzáférhetővé tettük a mozgókönyvtári ellátás weboldalát, ahol az ellátással kapcsolatos információk (többek között a növekvő dokumentumkínálat) érhetőek el: <http://www.dfmk.hu/hmozgokonyvtar.html>. Továbbra is megjelentettük hírlevelünket, amelyet e-mailben adtunk közzé. Rendszeresen beszámoltunk szolgáltatásainkról, az elvégzett munkánkról és a településeken bekövetkezett, az ellátást befolyásoló változásokról.

A kistérségi szolgáltatóhelyek forgalmi adatai

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár mozgókönyvtári szolgáltatóhelyein a forgalmi adatok a szolgáltatás elindítása óta a következőképpen alakultak.

A települések összességét figyelembe véve az első évek fellendülése után a regisztrált használat (beiratkozás) és a személyes könyvtárlátogatások száma kis csökkenést mutat, ugyanakkor a kölcsönzések száma és a személyes könyvtárhasználatok száma folyamatosan emelkedett. Az előző évhez képest 2009-ben átlagosan 3,5 százalékkal kevesebben iratkoztak be a szolgáltatóhelyeken, bár voltak olyan települések, ahol növekedett a beiratkozottak száma (pl. Batyk, Kemendollár, Nemesapáti). Átlagosan a települések lakosságának 17 százaléka könyvtárhasználó. A személyes használatok száma 2008-ban 43.381 alkalom volt, 2009-ben 39.917 alkalom, ami 8 százalékos csökkenést jelent. Ez az adat azért elgondolkodtató, mert a nyitva tartási órák száma a legtöbb helyen emelkedett, hiszen a költségvetési törvény előírta, hogy legalább heti 6 órát nyitva kell tartaniuk (úgy tűnik, nem használták ki az olvasók eléggé ezt a lehetőséget).

A kölcsönzött dokumentumok száma 16 százalékkal több volt 2009-ben, mint 2008-ban, összesen 41.225 darab. A helyben használt dokumentumok száma pedig 21.571 darab volt, ami 18 százalékos emelkedést jelent.

Egy szolgáltatóhely kivételével (Nemesrádó) mindenütt rendelkezésre állt a számítógép és internet-csatlakozási lehetőség is a használók számára.

Egyéb szolgáltatások

2009-ben év végéig nyolc településen került sor a tételes állományellenőrzésre: Csödén, Gyűrűsön, Nemesapátiban, Zalaistvádon, Zalaszentlőrincen (zalaegerszegi kistérség), Almásházán, Dötkön, Zalabérben (zalaszentgróti kistérség).

Állományrendezést és selejtezést Pölöskén, Nemesrádón, Zalaigricén (pacσαι kistérség), Alsónemesapátiban, Bagodban, Pókaszeptken (zalaegerszegi kistérség), Zalavégen (zalaszentgróti kistérség) végeztünk a zsúfoltság megszüntetése és az áttekinthetőség érdekében.

Kiemelt feladatnak tekintjük, hogy a falvak könyvtári személyzete váljon alkalmassá könyvtárosi feladatainak ellátásához. Ennek érdekében nagy gondot fordítottunk a szakmai továbbképzésükre. A helyszíni látogatások is lehetőséget adnak arra, hogy a megyei könyvtár munkatársai szakmai tanácsokat adjanak a községi könyvtárosoknak.

Vidékfejlesztés – Kultúra címmel *Közkinccs konferenciára* került sor 2009. május 5-én a zala-szentlászlói Faluházban. Az egész napos programra meghívást kaptak a Zala-KAR Térségi Innovációs Társuláshoz tartozó települések önkormányzatai, kulturális szakemberei, valamint a községi könyvtárosok. A délelőtti folyamán „*Kulturális vidékfejlesztés. Megújuló kultúra, a kistelepülések lehetőségei*” címmel *Horváth György*, a Nyugat-dunántúli Kulturális Koordinációs Iroda vezetője tartott előadást. Ezt követően *Guitprechtné Molnár Erzsébet*, a Zala-KAR Térségi Innovációs társulás munkaszervezet vezetője bemutatta a Zala-KAR közművelődési, közösségfejlesztési, vidékfejlesztési modelljét. *Gergely János*, a Zala-KAR Térségi Innovációs Társulás közművelődési referense a Közkinccs programról és a közművelődési stratégiáról tartott előadást. *Helyi Értékek* címmel bemutatták a térségi gyermekrajzpályázat legjobb munkáit, és egyben meghirdették a térségi fotópályázatot is. Délután szekcióülésekre került sor három fő témában. A „*Közösségi programok, falunapok, térségi programok – rendezvényszervezés*” és a „*Vidékfejlesztés – Kultúra. Térségi hálózatok együttműködése*” című szekciók mellett a könyvtári terület is fórumot kapott. A *Könyvtár – közművelődés* szekcióban szó volt a könyvtárak új funkcióiról, hogyan válhat a könyvtár a helyi közművelődés központjává. Felkért előadók: *Sebestyénné Horváth Margit*, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár könyvtárosa és *Bonnyai Ágnes*, a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár könyvtárosa voltak.

„*Digitális felzárkóztatás – könyvtárak az e-közszolgáltatásokért*” címmel szeptember 21-én 10 órától a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban információs napra került sor. A program megvalósítását a Magyar Könyvtárosok Egyesülete „*MENET*” elnevezésű infokommunikációs pályázata tette lehetővé. A programra községi könyvtárosainkat is meghívtuk, de mindössze ketten vettek részt. Emiatt októberben szakmai továbbképzést szerveztünk számukra a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban. *Sebestyénné Horváth Margit* beszámolt a mozgókönyvtári ellátás jelenlegi helyzetéről, majd a szolgáltatóhelyek könyvtárosai közül 3 községi kolléga – a zalaegerszegi kistérségből dr. *Bagladiné Marcsák Tünde* (Pókaszepetk), a pacasai kistérségből *Gaál Katalin* (Pölöske), a zalaszentgróti kistérségből *Takácsné Giczi Hajnalka* – mutatták be könyvtáruk szolgáltatásait. Ezt követően a megjelentek az e-ügyintézés különböző formáit ismerhették meg: *Kovácsné Pacsai Edit* többek között álláskeresősről, *Kocsisné Sipos Rozália* az internetes vásárlásról tartott előadást.

2009-ben is folytatódott a községekben a Deák Ferenc Megyei Könyvtár szervezésében a 20 órás internethasználati képzés. Augusztus 25-étől Nemesapátiban 5 fő, szeptember 10-től Kisbucsan 12 fő részvételével volt tanfolyam, amelyeket *Kustán László* tartott. Október 14-étől Pusztaszentlászlón 8 fő, november 26-ától Pethőhenyén 7 fő képzésével folytatódott a program. E foglalkozásokat *Sebestyénné Horváth Margit* tartotta. A résztvevők a számítógép használatát és az internetezés alapjait ingyenesen sajátították el.

2009. szeptember 17–18-án Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtárosait, illetve kistérségi képviselőit (57 fő) fogadta a Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zala Megyei Szervezete. Látogatásuk célja a mozgókönyvtári szolgáltatás tanulmányozása, szakmai tapasztalatcsere volt. Szeptember 17-én az intézmény olvasótermében 14 órától előadásokra és kerekasztal-beszélgetésre került sor, amelyen részt vettek a kistérségi társulások munkaszervezeteinek képviselői. *Tóth Judit*, az MKE Zala Megyei Szervezetének tevékenységéről tájékoztatta a megjelenteket, *Kiss Gábor* bemutatta a kistelepülések ellátásának Zala megyei sajátosságait, *Sebestyénné Horváth Margit* a megyei könyvtár mozgókönyvtári szolgáltatásairól beszélt. Másnap két zalaegerszegi kistérséghez tartozó szolgáltatóhelyre is ellátogattak vendégeink. Megtekintették a nemesapáti és a kemendollári mozgókönyvtári szolgáltatóhelyeket, ahol a települések polgármesterei (*Gáspár Zoltánné*, *Koronczai László*), valamint könyvtárosai (*Deákné Olasz Ildikó*, *Szabóné Baján Erzsébet*) szívélyesen fogadták a küldöttséget, bemutatták a település sajátosságait, eredményeiket.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár szolgáltatóhelyei közül Pethőhenyén, Zalaistvádon és Batykon került sor szakfelügyeleti vizsgálatra, amelynek során a működési feltételek és a szolgáltatás megvalósulásának tanulmányozására került sor. A szakfelügyelő mindhárom helyen rendben találta

a szolgáltatás feltételeinek teljesítését és néhány javaslatot tett a további fejlesztésre. 2009-ében is folyamatosan kerestük a pályázati lehetőségeket és erről értesítettük a kistérségi társulásokat, illetve a fenntartó önkormányzatokat is.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár TIOP-1.2.3-08/1 pályázata tartalmaz olyan elemeket, amelyek a mozgókönyvtári szolgáltatást is érintik. Az informatikai fejlesztés fontos eleme a könyvtár által használt TextLib integrált rendszer fejlesztése, ezen belül a kistérségi modul megvásárlása, amely lehetővé teszi, hogy az egyes falvak könyvtárai csatlakozzanak a szolgáltató könyvtár TextLib rendszeréhez. Ezt a programot 2009 decemberében vásároltuk meg. Így lehetővé válik a községi könyvtári állományok és kölcsönzések elektronikus nyilvántartása. Ehhez szükség van a községekben helyben lévő dokumentumok rögzítésére, ami – kis csúszással – 2010 elején elkezdődik. Az év végén néhány település megvásárolta a rendszer településen való működéséhez szükséges TextLib munkaállomás programot. Bízunk benne, hogy 2010 végén már működik a rendszer.

A TIOP pályázatunkhoz kapcsolódóan adtuk be a TÁMOP-3.2.4-08/1 kódszámú pályázatunkat, amely – többek között – finanszírozási háttérrel biztosíthatja a szolgáltatóhelyek elektronikus katalógusának elkészítéséhez.

Minden szolgáltatóhelyre eljuttattuk a Deák Ferenc Megyei Könyvtár kiadásában megjelenő kiadványokat, így a *Zalai Könyvtári Levelező* című szakmai folyóiratot és a *Zala megye településeinek ellátása* című statisztikai kiadványt.

A kistérség területén – elsősorban a könyvünnepek programjához kapcsolódva – rendezvényeket is szerveztünk, amelynek során együttműködtünk a helyi iskolákkal is. A három kistérségben összesen 19 programot szerveztünk, amelyeken összesen mintegy 570 fő vett részt.

Január 22-én hagyományteremtő céllal került sor a zalabéri könyvtárban a *Magyar Kultúra Napjának* megünneplésére. A helyi kezdeményezést nagy örömmel fogadtuk, és szívesen vettünk részt azon.

Áprilisban három rendezvényt szerveztünk a községekben. Április 15-én az alsónemesapáti és a pókaszepteki felső tagozatos gyerekek élvezhették *Sohonyai Edit* szórakoztató előadását. Az író a rendhagyó író-olvasó találkozón metakommunikációról, az önbizalom hiányáról, a fiú-lány kapcsolatokról és a szexualitás alapjairól beszélt a kamaszoknak. E témákat boncolgatja a könyveiben is, amelyek megtalálhatók a mozgókönyvtári állományban, így az érdeklődők hozzáférhetnek a falvakban.

Április 17-én *Turbuly Lilla*, zalai költő-íróval találkozhattak a zalabéri olvasók a költészet napja alkalmából szervezett rendezvényen. A szerzővel *dr. Gyenes Imre* beszélgetett. A könyvtár olvasótermében a nagyszámú érdeklődők megismerhették *Turbuly Lilla* eddig megjelent köteteit, amelyek között vannak regények és verses kötetek. A versek közül nemcsak a szerző olvasott fel, hanem a helyi gyerekek is. A program dedikálással és kötetlen beszélgetéssel zárult.

Az ünnepi könyvhét keretében a Deák Ferenc Megyei Könyvtár négy rendezvényt szervezett a községekben: június 3-án Zalaszentmihályon „*Személyes évek*” – két költő két világ címmel irodalmi este került sor. A rendezvényen *Turbuly Lilla* és *Tóth Imre* költőkkel találkozhattak az érdeklődő olvasók, a moderátor szerepét *dr. Gyenes Imre* töltötte be.

Június 5-én Pölösken „*Az én Toszkánám*” című kötet bemutatójára került sor. Vendégeink voltak: a szerző, *Ézsiás Erzsébet* valamint a kiadó vezetője, *Kemény András*. Közreműködtek *Madarassy István*, *Meskó Bánk*.

Június 8-án Búcsúszentlászlón és Zalaszentivánon két író volt vendégünk az elsősorban gyermekeknek tartott találkozón: *Nógrádi Gábor* és *Nógrádi Gergely*.

Zalabérben a felújítási munkálatokat követően jelképesen a falunapi rendezvényen, szeptember 13-án adták át a könyvtárat. Az eseményre *Gérczei Ildikó* polgármester meghívta a szolgáltató megyei könyvtárat is. *Hóbor Erzsébet* nyugalmazott államtitkár beszédét követően *Kiss Gábor* megyei könyvtárigazgató mondott megnyitó beszédet. A program *Kelemen Gyula* verses-zenés műsorával zárult.

Az egészséges táplálkozásról szóló ismeretterjesztő előadássorozatunk keretében november 25-én Batykon került sor *Éder Katalin* „*Gabonák az egészséges táplálkozásban*” című ételkóstolóval egybekötött előadására.

Október elején az *Országos Nagy Könyvtári Napok* rendezvénysorozat keretében elsősorban az 50 év feletti figyelmét szeretnénk felhívni arra, hogy a könyvtárak milyen sokféle lehetőséget kínálnak tájékozódásra, az ismeretszerzésre, bemutatkozásra, közös együttlétre. A rendezvényeket a tájékozott, a kreatív, az egészséges és a társas nagy témakörökben szerveztük meg. A szolgáltatóhelyeken összesen hét programra került sor: három településen volt nyugdíjas alkotásokból kiállítás (Nemesapáti, Pókaszeptk, Kemendollár, Pölöske) és három településen előadások hangzottak el (Kemendollár, Zalaszentmihály, Zalaistvánd). Nagy sikere volt *Éder Katalin* „*Egészséges táplálkozás szüret idején*” című kóstolóval egybekötött ismeretterjesztő előadásának és *László Marianna* fogyasztóvédelemmel kapcsolatos előadásának egyaránt. (Ezeket a programokat az NKA pályázati támogatásából finanszíroztuk.)

November végén a Zalai Gyermekkönyvhetek rendezvénysorozat keretében ismét két íróvendéget hívtunk. A „*Kötelezők újramesélve – és a két zseni*” című irodalmi rendezvényeken *Nógrádi Gábor* és fia, *Nógrádi Gergely* voltak a vendégeink, akik azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy visszacsábítsák a gyerekeket az olvasáshoz. November 23-án Söjtörön és Pacsán, november 24-én Bagodban tartottak nagy sikerű találkozókat, amelyeken 9–14 éves fiatalok vettek részt. Ezekhez a programokhoz egy könyvcseré akció is kapcsolódott. Az író-olvasó találkozón a gyerekek által behozott régi könyveket 1000 forintért beszámították egy-egy új könyv vásárlásánál. Ezzel másokon is segíthettek, hiszen az így összegyűjtött használt könyveket állami gondozott gyerekek kapták meg. November 24-én délelőtt a két író felkereste a Zala Megyei Önkormányzat Gyermekotthonát Zalaegerszegen és átadták dr. Kecskeméti Katalin igazgatónak a gyerekektől összegyűjtött közel 200 kötetet. A gyermekotthon lakói és dolgozók nagyon örültek az adománynak.

November 26-án Pakodon *Czegő Teréz* színművész tolmácsolásában Benedek Elek meséivel ismerkedhettek a helyi óvodások és kisiskolások. A vetítéssel egybekötött program nagy sikert aratott.

Országos kezdeményezésre Magyarország ötéves EU-s csatlakozása alkalmából, öt tablóból álló mobil kiállítással emlékeztek meg a könyvtárak az évfordulóról. Az öt sorozatból álló anyag május 1-jétől december 31-ig vándorolt könyvtárról könyvtárra, így a megyében egyidőben öt helyszínen volt látható; a szolgáltatóhelyek közül Bagodban, Pókaszeptken, Pölöskén, Zalabérben volt megtekinthető.

Bekapcsolódtunk a kistérségi Közkincs Kerekasztalok munkájába is, részt vettünk a közművelődési stratégia helyzetelemzésének elkészítésében. „*Velünk élő múlt*” címmel a Zala-KAR Térségi Innovációs Társulás fotópályázatát hirdetett. A pályaművek értékelésében a térségben szolgáltató könyvtárak, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár és a Fejér György Városi Könyvtár is részt vettek. A pályázat eredményhirdető és díjkiosztó ünnepségére 2009. október 13-án került sor. Mivel nagyon sok kép érkezett, a fődíjak mellett különdíjakat is kaptak a gyerekek. A megyei könyvtár három pályázónak adott át különdíjat.

Települések	Lakosság száma	Regisztrált használók			Személyes használatok			Köicsönzött dokumentumok			Helyben használt dokumentumok		
		2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Alibánfa	470	17	37	31	128	502	578	291	941	1.510	125	313	280
Almásháza	66	20	24	23	162	433	102	156	154	345	213	300	589
Alsónemesapáti	740	49	54	34	652	2.753	1.733	563	403	875	783	735	462
Bagod	1.335		88	52		1.549	1.541		365	219		575	659
Bagyk	432	40	133	143	312	4.130	3.656	243	4.931	5.185	83	3.250	3.496
Búcsúszentlászló	849	61	53	50	3.536	2.276	3.196	100	299	535	20	205	
Csödde	84	21	34	36	351	277	281	724	750	791	687	230	178
Dötk	27	5	5	10	93	102	204	62	83	135	71	76	122
Gyűrűs	102	16	27	35	520	558	1.560	105	149	193	62	93	1.402
Kemendollár	530	50	70	80	772	837	996	193	464	605	331	412	262
Kisbucsa	456	28	21	20	6.076	5.586	1.151	274	377	327		7	306
Nemesapáti	545	105	91	111	1.143	3.856	5.388	4.243	5.682	6.796	1.514	2.453	2.992
Nemesbó	295	21	25	25	68	1.564	1.371	199	283	246	122	154	135
Nemesrádó	321	26	35	44	177	363	456	390	675	848	65	53	66
Nemessándorháza	310	47	25	35	88	258	514	69	271	485	117	245	144
Nemesszentandrás	296	10	35	26	83	657	935	218	517	350	160	309	351
Pakod	978	84	81	93	1.410	1.302	1.030	1.613	1.456	1.247	419	638	592
Pethőhenye	444	20	51	58	560	1.611	988	347	626	511	190	215	565
Pókaszepek	984	530	532	425	4.200	4.180	3.339	4.800	4.210	7.250	3.600	1.280	3.300
Pötlöske	933	93	112	112	1.018	1.348	842	1.375	1.619	1.030	520	838	460
Pusztaszentlászló	660	76	71	69	980	462	422	2.876	2.606	2.310	320	231	224
Szentpéterúr	1.077	83	118	120	941	1.982	1.614	687	1.418	1.053	148	876	819
Vöckönd	90	20	20	31	343	402	531	129	156	164	64	182	295
Zalabér	734	132	120	129	1.461	1.744	1.996	2.439	2.955	2.989	1.099	1.670	1.604
Zalaigrice	131	20	23	15	145	202	132	56	103	300	189	197	100
Zalaivtránd	375	28	30	20	185	258	172	105	192	418	120	188	125
Zalaszentiván	1.090	122	120	111	2.021	1.387	1.567	2.162	861	739	789	1.175	734
Zalaszentlőrinc	295		35	53		806	1.574		598	1.021		432	481
Zalaszentmiklós	1.066	81	114	114	351	1.008	1.240	397	1.007	1.455	195	143	137
Zalavég	424	38	46	46	254	988	808	218	1.387	1.293	190	821	691
Összesen	16.139	1.843	2.230	2.152	28.030	43.381	39.917	25.034	35.538	41.225	12.196	18.316	21.571

GAZDÁLKODÁS

Alapvető feladatunk volt az intézmény folyamatos, célszerű és gazdaságos működésének biztosítása. Felkutattuk és bevontuk a működésbe az összes lehetséges forrást, lehetőség szerint átcsoportosítással is éltünk. A takarékos gazdálkodással sikerült az évet pozitívan zárni.

Előfinanszírozási kérelmet nem nyújtottunk be a fenntartóhoz.

Támogatásból 20.133 ezer forinttal (17,1 %) módosult előirányzatunk, áfa-bevételből az APEH-től történt visszatérítés miatt további 2.831 ezer forinttal (2,4 %) emelkedett az eredeti előirányzatunk. Eredeti kiadási előirányzatunk 117.566 ezer forint volt, s összesen 19,5 százalékkal emelkedett a fenti két tényező hatására.

A napi munkavégzéshez és a minőségi szolgáltatások biztosításához korszerű, a technika megfelelő színvonalán álló gépek, berendezések szükségesek. A korszerűsítést csak minimális mértékben tudtuk megvalósítani, technikai háttérünk folyamatosan elavulttá válik, egyre kevésbé felel meg a kor követelményeinek. Pozitívum, hogy a pályázati úton nyert pénzből – összesen 53.455 ezer forint – nagy léptekkel juthatunk előre.

Szakmai feladataink ellátásában legfontosabb a szolgáltatások folyamatos biztosítása, a szolgáltatás minőségét javító tárgyi-technikai eszközök rendelkezésre állása.

2009. évi költségvetésünkben dokumentum-beszerzésre 4.000 ezer forint állt rendelkezésünkre. Ez érdekeltségnövelő támogatásból 645 ezer forinttal, az ODR-támogatás előző évi fel nem használt összegéből 500 ezer forinttal, valamint minisztériumi támogatásból 1.150 ezer forinttal emelkedett. Ennek megfelelően 6.295 ezer forinttal állt rendelkezésünkre dokumentum-beszerzésre.

A kistérségi könyvtári ellátás keretében, a kistérségekkel kötött megállapodások alapján 8.150 ezer forintot fordítottunk a települések számára dokumentum-beszerzésre. Ez az összeg kevesebb, mint a megelőző évben (9.517 eFt), az erre a célra fordított kiadás 15 százalékos csökkenést jelent a normatíva alapján.

Bér és dologi költségvetésünk a megszorító intézkedések miatt, a legszükségesebb kiadásokra bizonyult elegendőnek.

Ennek megfelelően az épület kisebb mértékű karbantartására tudtunk sort keríteni. A szociális helyiséghez tartozó vizesblokk esetében a pénzmaradványból visszaengedélyezett összegből el tudtuk végezni, illetve végeztetni a munkát. Ezzel egy régóta megvalósítani kívánt elképzelés válhatott valóra. Karbantartónk lelkiismeretes munkájának köszönhetően a szociális helyiség fertőtlenítő festése is megvalósult. A lépcsőkorlát karbantartását is meg tudtuk oldani a támogatás erre fordított összegéből. (A nagymértékű állapotromlást egy segítőkész vállalkozó alapos munkával próbálta fékezni.) Ugyancsak a pénzmaradvány felhasználásával készítettük el a liftorony építési tervét. Az akadálymentesítés további folytatására a megmaradt összeg önmagában már nem nyújt fedezetet. Bízva egy célirányos pályázat benyújtásában, valóra válhat a teljes akadálymentesítés.

A Zala Megyei Közgyűlés 2009. évben létszámleépítést nem kezdeményezett, létszámunk 39 fő; 36 fő teljes, 3 fő részmunkaidőben foglalkoztatott dolgozó. A szakmai és gazdasági munka színvonalának biztosítása további létszámleépítést nem tesz lehetővé. A munka magas színvonalú ellátását biztosító továbbképzéseket állami támogatásból finanszírozzuk, hét évre előre tervezetten, ami 2009. évben kisebb zökkenővel, de folytatódhatott.

Kiadások megoszlása (ezer forint)

	Eredeti előirányzat	Teljesítés
Bér jellegű	73.767	83.761
Járulék	22.964	24.022
Dologi	18.435	41.263
Hálózatgondozói tevékenység	2.400	2.400
Felhalmozási kiadások		10.962
Pénzmaradvány elvonás	149	148

Rendezvényeink és kiadványaink költségét döntően átvett pénzeszközökből biztosítottuk. Intézményünk működőképességéhez a pályázati támogatásból felhasználható összegek nagymértékben hozzájárultak.

2009. évben 20.133 ezer forint átvett pénzeszközzel gazdálkodhattunk, az alábbi feladatokat tudtuk ebből finanszírozni:

Nemzeti Kulturális Alap: restaurálás	105.000 Ft
Nemzeti Kulturális Alap: könyvkötés	273.000 Ft
Nemzeti Kulturális Alap: Könyvtárak összefogása: „Nagyi-napok”	1.514.460 Ft
Nemzeti Kulturális alap: elektronikus ügyintézés	876.100 Ft
Nemzeti Kulturális Alap: irodalmi műhelyek bemutatkozása	20 000Ft
Oktatási és Kulturális Minisztérium: ODR-támogatás	Ft
Országos Idegennyelvű Könyvtár: szakfelügyelet	216.000 Ft
ZMJV Polgármesteri Hivatal: Zrínyi szavalóverseny	30.000 Ft
ZMJV Polgármesteri Hivatal: Kolontól Zaláig – vetélkedő	30.000 Ft
ZMJV Polgármesteri Hivatal: gyermekrendezvények	100.000 Ft
Zalai Gyermek és Ifjúsági Közalapítvány: gyermekrendezvények	25.000 Ft
MKE Zala Megyei Szervezete: vándorgyűlés	50.000 Ft
Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet: internet-rendszergazda díja	300.000 Ft
Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás: kistérségi könyvellátás	7.760.000 Ft
Pacsa és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás: kistérségi könyvellátás	3.476.000 Ft
Zala-KAR és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás: kistérségi könyvellátás	2.478.000 Ft

A TIOP-1.2.3-08/01 Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése – Zalai Tudástár létrehozása – TIOP-pályázaton elnyert összeg 53.454.917 forint. A pályázat során megvalósul intézményünk infrastruktúra-fejlesztés, amellyel szolgáltatásaink színvonalát a mai kornak megfelelő szinten tudjuk biztosítani. Lehetőség nyílik a távoli elérés magas szintű használatára, az akadálymentesített weblap használatára, a Zalai Tudástár létrehozására és olvasóbarát szolgáltatások kialakítására (RFID-önkiszolgáló kölcsönzés és vagyonyvédelem).

Intézményi működési bevételünk összesen a 2009. évre az (eredeti előirányzatunkban) 6.400 ezer forint volt, melyből

olvasószolgálati bevétel	4.800 eFt
egyéb bevétel – könyvkötészeti bevétel	642 eFt
fentiekhez kapcsolódó áfa-bevétel	958 eFt

Az olvasószolgálati bevétel, – melyből legjelentősebb tétel a beiratkozási díj, további részét képezi még a késedelmi díj, internethasználat, nyomtatási díj, előjegyzés, könyvtárközi kölcsön-

2009. évi előirányzat módosítási igény

Ezer Ft-ban

Cím neve, száma		Intézmény megnevezése:			
Alcím neve, száma		Deák Ferenc Megyei Könyvtár 8900 Zalaegerszeg Deák tér 6.			
Előir. csoport	Kiemelt előirányzat	Előirányzat-csoport, kiemelt előirányzat megnevezése	2009 évi utolsó mód.előir.	Módosítási igény(+,-)	Módosított előirányzat összesen
s z á m a					
1.	2.	3.	4.	5.	6.
		BEVÉTELEK			
1.		Intézményi működési bevételek	6400	1300	7 700
	1.	Intézményi ellátás díja			
	2.	Alkalmazottak térítése			
	3.	Egyéb bevétel	5 442		5 442
	4.	ÁFA bevétel visszatérülés	958	1300	2 258
	5.	Hozam és kamatbevételek			
2.		Felhalmozási és tőkejellegű bevételek	0	0	0
	1.	Értékesített tárgyi eszk. és pü.befekt.bev.			
3.		Önkormányzati támogatás	119 168	0	119 168
	1.	Működésre	119 168		119 168
	2.	Felhalmozásra			
4.		Támogatás értékű bevételek	17 232	21 535	38 767
	1.	Támogatás értékű működési bevételek	17 232	7 272	24 504
	2.	Támogatás értékű felhalmozási bevételek		14263	14 263
5.		Pénzeszköz átvétel áht-n kívülől	50	25	75
	1.	Működési célú pénzeszköz átv.áht-n kívülől	50	25	75
	2.	Felhalmozási célú pénzeszköz átv.áht.kivülől			0
6.		Támogatási kölcsönök visszatérülése			
7.		Értékpapírok bevételei			
8.		Pénzforgalom nélküli bevételek	5855	0	5855
	1.	Működési célú pénzmaradvány	4359	-1	4 358
	2.	Felhalmozási célú pénzmaradvány	1 496	1	1 497
		BEVÉTELEK ÖSSZESEN	148 705	22 860	171 565
		KIADÁSOK			
9.		Működési kiadások	144 660	8 597	153 257
	1.	Személyi jellegű juttatások	82 959	2 278	85 237
	2.	Munkaadókat terhelő járulékok	25 132	-815	24 317
	3.	Dologi jellegű kiadások	36 569	7 134	43 703
		Dologi kiadásokból:			
		tüzelőanyagok, vill.energia, vízdíjak	6 047		6 047
		élelmezés			
10.		Speciális célú támogatások	2 549	-1	2 548
	1.	Támog.értékű működési kiadás	2 549	-1	2 548
	2.	Működési célú pe. átadás áht-n kívülre			
11.		Ellátottak pénzbeni juttatása			
12.		Felhalmozási célú kiadások	1496	14 264	15 760
	1.	Beruházási kiadások	1496	14263	15 759
	2.	Felújítási kiadásai			0
	3.	Pénzügyi befektetések kiadásai			0
	4.	Támog.értékű felhalmozási kiadás		1	1
	5.	Felhalmozási célú p.eszközátadás áht-n kiv.re			0
13.		Kölcsönök nyújtása			
14.		Értékpapírok vásárlása			
15.		Pénzforgalom nélküli kiadás			
		KIADÁSOK ÖSSZESEN	148 705	22 860	171 565

Teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma (fő)

36

36

Részmunkaidőben foglalkoztatottak létszáma (fő)

3

3

Fenti létszámból pedagógus (fő)

Zalaegerszeg, 2010 január 12.

.....
igazgató/intézményvezető